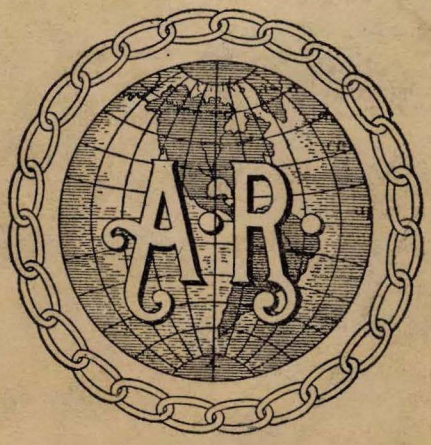
גראַדואיר בוך

פון דער

אַלבאַנער
ארבעטער רינג שול

בראנטשעס 320 און 320-בי ארבעטער רינג

אַלבאַני, נ. י., דעם 29-טן יוני, 1934

אלבאני - ארבעטער - רינג - שול

****

גראדואיר-בוך

אויסגעגעבן לכבוד דער ערשטער

גראדואירונג פון דער

אלבאנער ארבעטער רינג שול

גראדואיר בוך קאמיטעט:

ב. סוייער ל. סילווער

א. קאלאדני

רעדאקטירט פון:

ל. סילווער

אלבאני, ניו-יארק

דעם 29טן יוני, 1934

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

Arbeiter Ring

פּראָגראַם פון דער נראַדואירונג

אונטער דער אויפזיכט פון פר. ל. סילווער
ארבעטער רינג שול – אלבאני, נ. י. 29,יוני,1934

1

1. דערעפונג פון ב. סוויער – שול פאַרזיצער.
2. קינדער כאָר דיריגירט פון פר. נעלסאָן.פיאָנע – מיס פאַלקאָף.
   1. אינטערנאַציאָנאל. 2. ארבעטער רינג הימנע פון א. ליעסין. מוזיק – מ. פאָונער.
3. דעקלאַמאַציע: נעלויבט פון אברהם רייזין דעקלאַמירט פון רוט סעקלאָוו.
4. קינדער כאָר:3.קינדער ליד פון יהואש. מוזיק – מ. נעלבארט. סאָלא און כאָר. סאָלא – ביילע פאַק. 4. פאַבריק ליד.
5. די שול פון נחום יוד. דעקל. – סעלמא גרינגלעס
6. קינדער כאָר: די שול – מוזיק פון ה. וואַלאוויטש

2

7. נראדואיר צערמאָניע דורכגעפירט פון פר. ל. סילווער.
8. אויפטריט פון די קינדער, וואָס נראדואירן –
   1. שרה מוראוויץ – דעקלאַמירן די צווי ברידער פון י. ל. פרץ.
   2. ביילע פאַק – דעק. א מעשה פון י. נוויכבערג.
   3. בלומע בראכמאַן – דעקלאַמירן קמצא און בר קמצא פון י. נוויכבערג.
   4. אלים טעפער – די סאָציאַליסטישע פירער און לערער. – רעפעראט.
   5. לואיס סוויער – נעשיכטע און ליטעראטור אין דער א. ר. שול. – רעפעראט.
9. באגריסונגען: אין נאָמען פון דער נאציאָנאַלער עקזעקוטיווע – פר. געלפארט, וויצע פאַרזיצער פון נאציאָנאַלן בילדונגס קאָמיטעט. אין נאָמען פון די א. ר. שול קינדער – שלמה לעסקי. פאַרן א. ר. דיסטריקט קאָמיטעט – פר. לאסאוויץ, פאַרן בר. 320 א. ר. – פר.קאַלאַדני. פאַרן בר. 320-ב א. ר. מרס.אלשאנסקי. פאַרן א. ר. שול פאַריין – פר. דוש. זיפין.
10. אויסטיילן די דיפלאמעס צו בלומע בראכמאן, אלים טעפער, שרה מוראוויץ, לואיס סוויער און ביילע פאַק.

Arbeiter Ring

ארבעטער רינג הימנע

פון אברהם לויסין

מיר האבן די חיימישע פלאמען
שוין צענדליקער יאָרן געהיט.
זיי האבן אויך הינטער די ימ'ען
פאר אונז אזוי ליב נאָך געגליט.
זיי האבן אונז גלוטיק צעזאמען
אין רינג פון אן אָרדן געשמיד.

און אלע פאר איינעם
און איינער פאר אלע
באלויכטן אין איינעם
פאר איין אידעאל,
דעם גרויסן, דעם שיינעם
פון ארבעטער כלל.

מיר האבן אין וואָגל געשאפן
דעם שטאלענעם אָנהאלט פון רינג.
אן ארדן אַ גאנצן אין וואפן,
וואו יעדוועדער ברענטש איז א קלינג.
געשאפן אין שוץ פארן שלאפן
א קעמפנדן ארבעטער רינג.

און אלע א. א.

און לאָמיר אויך וויטער אלץ שמידן
דעם שטראלנדיקן שוץ רינג פון שטאָל.
דעם אָרדן פון קעמפנדע אידן
אין הונדערטער טויזנטער צאָל.
מיט חיימישע פלאמען אים שמידן,
באגייסטערט אזוי וי אמאָל.

און אלע פאר איינעם
און איינער פאר אלע
באלויכטן אין איינעם
פאר איין אידעאל,
דעם גרויסן, דעם שיינעם
פון ארבעטער כלל.

Arbeiter Ring

די שול פאַרוואַלטונג

פ. סוויער ----- פאָרזיצער

א. קאָלאָדני ----- פינאַנץ סעקרעטאַר

מרס. לינא ראָדין ----- פראָטאָקאָל סעק.

פרץ קאָטלער ----- קאַסיר

ג. קריפס

מרס. אָלשאַנסקי

מרס.ה. מאַסלאַניקאָף

מיי סוויער

ס. פאָרטנאָף

מ. טעפער

י. ווינשטאָק

דוש. גאָלדבערג

ס. ראָדין

ל. לעווענבערג

ל. סילווער ------ לערער פון די למודים

דוש. נעלסאָן ------ געזאַנגם לערער

דושעני פאַלקאָף ------ פיאַניסט

די באאמטע פון שול פאריין

מ. טעפער ..... פאָרזיצער

מיי. סוויער ..... סעקרעטאַר

ס. פאָרטנאָף ..... קאַסיר

W.C. School Committee. Albany. N.Y. 1933-34.

Arbeiter Ring

אַ דאַנק - פון די - וואָס גראַדואירן די אַרבעטער רינג שול

מיר, וואָס גראַדואירן די אָלבאַנער אַרבעטער רינג שול, ווילן האַרציק באַדאַנקען, די אַלע, וואָס האָבן געאַרבעט אַזוי שווער, און מעגלאַך געמאַכט, אַז מיר זאָלן קענען ווערן באַקענט און וויסן אונזער געשיכטע, ליטעראַטור און שפראַך. מיט דער געשיכטע פון דער אַרבעטער באַוועגונג. מיט דער שטרעבונג און ווילן פאַר אַ בעסערער וועלט און שענערן לעבן.

מיר פאַרזיכערן אייך, אַז אונזער וועג פון לעבן וועט זיין דער וועג, וואָס איר האָט אונז אָנגעוויזן.

מיר פאַרהאָפן, אַז איר וועט וויטער אָנפירן אייער וואונדערבאַרע שול אַרבעט, און מיר זאָלן קענען ווייטער פאָרזעצן אונזער לערע אין דער אַרבעטער רינג מיטל שול. מיר פאַרהאָפן אויך, אַז מיר וועלן אייך קענען - ווי־פיל עס איז נאָר מעגלאַך פאַר אונז - מיטהעלפן אין דער וויטערדיקער אַרבעט.

מיר ווילן באַדאַנקען אונזער לערער פר. ל. סילווער, פאַרן מעגלאַך מאַכן, אַז מיר זאָלן קענען גראַדואירן.

גראַדואיר קלאַס -

פון דער אַרבעטער רינג שול -

אין אָלבאַני.

אַלים טעפער **לואיס סוויער**

שרה מוראוויץ

בייַלע פאַק **בלומע בראַכמאן**

Arbeiter Ring

באַגריסונג

פון דער שול פאַראַלטונג

צו דער היינטיקער גראַדואירונג. צום דעם יום טוב פון אונזער שול, מעגן מיר שול טוער זאָגן אָט די באַהאוסט ווערטער:

די וואָס זייען מיט טרערן,
שניידן מיט פרייד.

און זאָל אין דעם טאָג פון דעם גראַדואיר יום טוב אויסגעדריקט ווערן אַן האַרציקע באַגריסונג צו די קינדער, וואָס גראַדואירן אונזער אַרבעטער רינג שול.

די מערסטע פון אונז האָבן שוין דורכגעלעבט קינדער גראַדואירונגען אין פאַרשיידענע רעגירונגס שולן. היינטיקער גראַדואיר שמחה איז אָבער גאַנץ אַנדערש. א שמחה, וואָס איז א רעזולטאַט פון יאָרן צוגרייטן די קינדער צו דעם טאָג, וואָס מיר קענען מיט שטאָלץ און צופרידנהייט זאָגן, אז מיר אַלץ מיטגלידער פון אַרבעטער רינג, און סאָציאַליסטן האָבן געטאָן אונזער חוב צו אונזער פאָלק, און פרייהייט באַוועגונג, מיט דעם, וואָס מיר האָבן אונזער-דע קינדער באַקענט און דערנענטערט צו אונזער נע-שיכטע, אונזער ליטעראַטור, און דעם אלגעמיינעם פרייהייטס באַוועגונג.

קינדער, איר זייט איצט גרייט אַריינצומרעטן אין דער אַרבעטער רינג מיטל שול, און מיר פאַרזיכערן אייך, אז מיר ווילן וויטער זיין מיט אייך, ביז איר וועט זיין צווישן די טויער און ווארט זאָגער אין דער באַוועגונג, וואָס שטרעבט צו דער גערעכטער, און בע-סערער וועלט.

זייט געגריסט, און האַלט אַלעמאָל טייער אונזערע שולן.

די שול פאַראַלטונג,

א. קאַלאַדני - סעקרעטאַר

Arbeiter Ring

באַגרימונג

פון ל. סילווער
לערער פון דער א. ר. שול

שייערע קינדער,

אין עטלאַכע ווערטער גיב איך אייך דאָ איבער אַן האַרציקע באַגרימונג צו אייער חיינטיקער גראַדואי-רונג, און צו אייער, און אונזער שול יום טוב.

איר זייט - באמת ווערט באַ-גריסט צו ווערן פאַר אייער ערנס-טער באַציאונג, און איבערגעבן-הייט צו דער אַר-בעטער רינג שול און מיר קענען זיבער דערוואַרטן אַז די חיינטיקע גראַדואַירונג, - מיינט - וויטער - פאָרוצען אייער לערע אין דער אַרבעטער רינג - מיטל שול.

מיר קענען אויך זיין זיכער אז אַ דאַנק אייער קאַנטשאַפט דורך דער א. ר. שול מיט דער אידיש.

געשיכטע, לימעראַטור און שפראַך. מיט דעם גרויסן פרייהייטס אידעאל פאַר אַ בעסערער געזעלשאַפט און שענערן לעבן, וועט איר אין אייער וויטערדיקן וועג פון אייער לעבן פאַרבינדן אייער גורל מיט די אידי-שע אַרבעטער און פאָלקס מאַסן, און מיט דער באַוווּ-נונג, וואָס וועט פירן צו דער איינפירונג פון דער נייער און בעסערער וועלט.

זייט האַרציק פאַגריסט.

אייער לערער און חבר,

ל. סילווער

Arbeiter Ring

א באנריסונג

פון י. באסקין

געגעבן פון סעקרעטאר פון ארבעטער רינג.

די אלבאני שול פירט דורך איר ערשטע גראדואירונג. צום ערשטן מאל וועלן קינדער פון אונזערע ארבעטער רינג מיטגלידער, ווי אויך פון אנדערע ראדיקאלע עלטערן גראדואירן די ארבעטער רינג שול אין אלבאני. יעדע ר מיטגליד פון ארבעטער רינג אין דער שטאט און יעדער טוער ארום דער שול דארף זיך פילן שטארק אויף די אויפטואונגען פון דער שול, ווי אויך פון די טוער און פירער פון אונזער אלבאנער ברענטש 320, מיר קענען אבהייטנדע טייל פון די טוער און פירער פון דעם ארבעטער רינג אין אלבאני, זיי זיינען פון אונזערע לאיאלסטע און איבערגעגעבנסטע מיטגלידער. אין יעדער אונטערנעמונג פאר דעם ארבעטער רינג לייגן זיי אריין זייער הארץ, זייער נשמה און דאס מאכט דעם גראדואירונגס יום טוב נאך מער פייערלאך, מער אימפאזאנט.

אונזערע פירער און טוער האבן זיך ווירקלאך מיט וואס איבערצונעמען און מיר גראטולירן זיי צו דעם הערלאכן יום טוב, צו דער גרויסער שמחה. מיר גראטולירן אויך די עלטערן פון די קינדער און די קינדער גופא. לאמיר האפן, או דער גייסט, מיט וועלכע די ארבעטער רינג שול איז דורכגעדרונגען און די לערע פון מענטשלאכקייט, פון אידעאלן און חעכערע שטרעבונגען, וועלכע איז אין די מוחות פון די קינדער אייגעפלאנצט געווארן, וועט לאנג, לאנג אנהאלטן און וועט זיין די חויפט טרייבקראפט אין זייער צוקונפטיקע לעבנס.

Arbeiter Ring

א באגריסונג

פון פ. געליבטער

בילדונגס דירעקטאָר פון ארבעטער רינג.

הען אַ גרופּע קינדער גראדואירט אונזער שול, א י ז דאָס פאַר אונז אַ גרויסער יום טוב. יעדעס מאל ווען מיר זעען, אז אין דער, אדער יענער שטאט זיינען קינדער דורכגעגאנגען א ל ע קלאסן און פארענדיקט די לימודים פון אונזער שול, רופט עס בייַ אונז ארויס אן אמתן געפיל פון פרייד. דאס באַווייזט אויך דער אויסערגעוויכער וועלט, אז די ארבעטער רינג שול איז א פעסטע, אייגענפונדעמענטע אינסטיטוציע טאקע פאר די קינדער אליין, אז די ארבעטער רינג שול האט אין זיך א גרויסע צוציאונגס-קראפט סיי פאַר די קינדער, סיי פאר די עלטערן. יעדעס אמעריקאנער קינד מוז דאך גיין אין פאבליק סקול, און ווען עס געפינט צייט נאך דער פאבליק-סקול צו באזוכן אן ארבעטער רינג שול, איז דאס א סימן אז אונזער אידישע שול האט עפעס אין זיך אַזאַ כח, וואָס באגייסטערט קינדער צו קומען זיך לערנען עטלאכע יאר נאכאנאנד.

די שילער, וואס האבן געענדיקט די אַלבאני ארבעטער רינג ש ו ל, וועלן פלייבן בייַ אונז אויף דער ערן-ליסט נית פלויז אלס תלמידים, וועלכע זיינען דורכגעגאנגען די געגענשטאנדן, וואס מען לערנט בייַ אונז, נאר אויך א ל ס קינדער, וועלכע ח א ב ן אנגעפאנגען צו פארבינדן זייער גורל פון געזעלשאפטלאכער באציאונג מיט דעם ארבעטער רינג און מיט די אידישע ארבעטער מאסן.

אַ חארציקן גרוס צו די גראדואירטע און זייערע עלטערן. זאל די איבערגעגעבעהייט און אויסדויער-קראפט פון דער גרופּע שילער, וואס פארענדיקן די אַלבאני שול, דינען אלס א גוטער ביישפיל פאר א סך אנדערע קינדער צו גיין אין זייערע טריט.

Arbeiter Ring

א באגריסונג

פון פ. בלאק

פארזיצער פון דעם ארב. רינג בילדונגס קאמיטעט.

די רעגירונגען פון די ציוויליזירטע לענדער זיינען שטענדיק באזארגט וועגן דער דערציאונג פון דעם יונגן דור. מיר וויסן, אז די צוקונפט פון א פאלק וועגדעט זיך אויף וויפיל די יוגנט וועט מיטהעלפן אין זיין וויטערדיקער אנטוויקלונג.

די א י ד ן אין אמעריקע האבן א היפש ביסל פארנאכלעסיקט די אידישע דערציאונג פון זייערע קינדער, צוליב דעם וואס מיר האבן פארנאכלעסיקט די דערציאונג פון אונזערע קינדער, האבן זיי זיך פון אונז דערווייטערט און דאס איז די אורזאך, וואס אין א סך פון אונזערע חיימען איז דער רים צווישן עלטערן און זייערע קינדער זייער גרויס, וואו די קינדער פארשטייען ניט זייערע אייגענע עלטערן.

די אידישע יוגנט דארף זיין באקאנט ניט נאר מיט דער געשיכטע פון אמעריקע, נאר אויך מיט דער געשיכטע פון זיין אייגן פאלק. דאס קינד איז פאראינטערעסירט צו וויסן וועגן פארשידענע פראגן, פראבלעמען. ער זוכט אן ענטפער אויף די פראגן אין פאבליק סקול, אין גאס. אפער ער קען דארטן דעם ענטפער ניט קריגן. די ארבעטער רינג שול גיט דאס קינד דעם ענטפער. די ארבעטער רינג שול באקאנט אים מיט דער אידישער גשיכטע. מיט דער געשיכטע פון די ארבעטער מאסן און בכלל געפינט דאס קינד אין אונזער שול א גייסטיקע אטמאספערע. ער פאנגט אן דענקען וועגן סאציאלן יושר און געזעלשאפטלאכן גערעכטיקייט. די אידישע, ארבעטער פון אמעריקע מעגן זיין שטאלץ מיט אונזערע אויפטואונגען אויף דעם געביט פון באקאנען אונזערע קינדער מיט אונזער שפראך און קולטור. מיר האבן פאר דער קורצער צייט דערגרייכט גומע רעזולטאטן.

בייַ דער געלעגנהייט פון דער ערשטער גראדואירונג פון די קינדער פון אונזער אלבאני שול, שיק איך אן הארציקע באגריסונג צו די קינדער, עלטערן און פארוואלטער און מיין באגריסונג צו די לערער, וואס האבן זיך אזויפיל מקריב געווען פאר דער שול אין אלבאני און פרענגען עס צו דער שטופע, וואס איז א שטאלץ פאר אונז שול טוער אין אמעריקע.

זייט געגרוסט!

Arbeiter Ring

א באגריסונג

פון ש. נ י נ ע ר

די ערשטע גראדואירונג פון דער אלבאנער ארבעטער רינג שול איז געווים א יום טוב. איך האף אז איר וועט האבן אן אמת'ע שמחה, און איך ווינטש אייך נאך אזעלכע שמחה'ס.

מיין פריינטלאכסטן גרוס די גראדואירנדיקע, די טוערס און דעם לערער פון שול.

אייער,

ש. נינער

Arbeiter Ring

א באגריסונג

פון פרץ הירשביין

איך שיק מיין הארציקן גרוס די קינדער, לערער, עלטערן און שול טוער פון ארבעטער רינג, צוויג 320 אין אלבאני.

עס איז פאר מיר געווען א נחת רוח צו פארברענגען און שמועסן מיט די קינדער פון אייער שול בעת מיין באזוך אין אלבאני.

איך וינטש אייער שול לאנגע יארן. זי זאל אינאיינעם מיט אלע אנדערע חינטצייטיקע אידישע שולן, דערלעבן די צייט, ווען אונזער שפראך וועט ארויסקלינגען פון די מיילער פון הונדערטער טויזנטער אידישע קינדער דא אין לאנד.

אייער,

פרץ הירשביין

Arbeiter Ring

צו די פרײנט פון דער ארבעטער רינג שול אין אלבאני.

פון ד"ר י. שאצקי

מיינע ליבע פרײנט,

בעת איך בין געוועזן בײ אייך אין אלבאני האט מיך זייער שטארק פארדראסן, וואס דער ארבעטער רינג האט נאר איין אייניקע שול אין דער גאנצער שטאט.

וי קומט עס, אז אלבאני זאל זיין א אידישע "אלבאניע"? וי קומט עס אז דער צענטער פון דיסטריקט זאל זיין אזוי ארים אין שולן ?

מען דארף מאכן אלע אנשטרענגונגען, אז די צאל פון די שולן בײ אייך זאל פארגרעסערט ווערן. וויל אין 'עדער שטאט, וואו עס איז פאראן אן ארבעטער רינג ש ו ל , איז די שול דער טייערסטער האטעל, וואוהין אן אידישן אידן ווילט זיך אריינ־ פארן, וויל די וועלט, וואס איז פארדעקט אומעטום מיט שטויב פון וואכעדיקייט און מיט שמאלץ פון זעלבס צעפרידנהייט, געפינט אין דער שול א ליכט טורעם און גייסטיקן צענטער.

אייער שול איז דער ליכט טורעם פון אלבאני ! איך ווינטש אייך צו האבן מער אזעלכע טורעמס און באפעסטיקט קודם כל די בת יחידה אייערע.

זאל זי וואקסן און זאלן אלע עלטערן, טוער און דער לערער שעפן נחת פון דער ארבעט און פון אירע רעזולטאטן.

אייער פרײנט,

ד"ר. יעקב שאצקי

Arbeiter Ring

באגריסונג

פון שלום שוארצבארד

טייערע פרייַנט פון דער שול פארוואלטונג אין אלבאני.

ביי דער געלעגנהייט, וואס איך האב אי'צט זיך אויסצודריקן אין אייער קינדער זשורנאל, וויל איך באמערקן אַ פאר ווערטער בנוגע די אידישע שולן.

די אידישע שול איז ביי דעם איצטיקן מאמענט אין אונזער צייט, דער אייניציקער פאקטאר און פארמיטלער צווישן אונז און די קומענדע דורות, וואס דארפן פאָרזעצן דעם געדאנקען גאנג פון אונזערע פרייַע און שיינע טראַדיציעס.

דאס איז דער האפנונגס קנויל, און שנור, וואס בינד אונז צעזאמען און פירט די גאנצע צייט אונז ארויס אויף אַ גלייכן וועג פון דעם פינסטערן לאבירינט, אזוי וי די אידישע געשיכטע און שפראַך איז דער אייניציקער מיטל און בריק צווישן אונזער רייכער מארטירער פארגאנגנהייט, געגנווארט און צוקונפט.

זאלן זיך שטארקן און געבענטשט זאלן זיין די חענט, וואס העלפן לייגן דעם פונדאמענט און בויען דעם וויכטיקן בנין פאר דער צוקונפט פון אונזערע האָפנונגען.

איך באגריס די קינדער, דעם לערער פרייַנט סילווער און די שול טוער צו דער גראַדואירונג פון דער שול.

אייער,

שלום שוואַרצבארד

Arbeiter Ring

א באגריסונג

פון ל. לאסאווין

לערער פון דער סיראקיוזער ארבעטער רינג שול.

טייערע פריינט,

מיט א געפיל פון טיפער פרייד, שיק איך מיין באגריסונג צו אייער שול-גראדואירונג. ס'איז גאר קיין ספק נ'יט, אז דאס וואס דאס קינד האט אויסגע-זאפט אין אונזערע שולן, באאיינפלוסט ביז גאר אן חויכן גראד זיין, אדער איר וויטערדיק לעבן, און אויף וויפיל מיר האפן אויף ענדערונגען אין דער וועלט, זיינען מיר בארעכטיקט אט די האפענונגען צו פארבינדן מיט זיי, מיט די גראדואירטע.

וי עס זאל בייַ די איצטיקע באדיגונגען נ'יט קלינגען פאנטאסטיש דער געדאנק מיט וועלכן עס טראגט זיך ארום א גרויסער טייל פון דער אידיש-ראדיקאלער אינטעליגענץ, אז די עקזיסטירענדע אידיש-וועלטלאכע שולן, זיינען די שוואלבן, וואס זאגן אָן דאס קומען פון דער נארמאלער, אידישער פאלק-שול-וי פאנטאסטיש זאג איך-עס קלינגט חיינט קען עס דאך וועלן א פאקט-וען די פאלקס-בוחות זאלן געזאמלט און ארגאניזירט וועלן אין דער ריכטונג און אין אט דער שווערער, שווערער ארבעט וועלן מיר געפינען א פארשטענדניש און מיטהילף בייַ די הונדערטער און טויזענטער פון אונזער יוגנט, וואס האט גראדואירט, אדער געהאט א לענגערע ש י י כ ו ת מיט דעם אידיש-וועלטלאכן שול-וועזן.

צו אייער חיינטיקן יום-טוב, טייערע פריינט, וינש איך איך און דער גאנצער ארבעטער רינג משפחה פון אונזער דיסטריקט צו דעלעבן אך נחת אין די גראדואירטע.

אייערער,

ל. לאסאווין

Arbeiter Ring

אנטי-סעמיטיזם און אנטי-אידישיזם

פון א. אלמי

דער אונטערשייד צווישן אן אנטיסעמיט און אן אנטיאידישיסט באשטייט אין דעם, ווען בעת דער ערשטער האט פיינט אידן אן אויסנאם און איז צו יעדער צייט גרייט אף זיי אויסצוטראכטן אלע מעגלאכע און אוממעגלאכע בלבולים, האט דער צווייטער פיינט בלויז אידישיסטישע אידן און ער האלט פאר זיין חוב פיי יעדער פאסיקער און אומפאסיקער געלעגנהייט צו פאפאלן מיט אלערליי בלבולים און ווילדע שקרים. אן אנטיסעמיט קען אין אלע אנדערע פרטים זיין א העכט גערעכטער, אינטעליגענטנער און ציוויליזירטער מענטש, אבער אזוי ווי שנעל ווי עס קומט צו אידן, פארגעסט ער אלצדינג און פארוואנדלט זיך אין א ווילדער בריאה, ווען שטעלט זיך ניט אף פאר קיין שום נידערטרעכטיקייט, מיאוסקייט און לעכערלאכקייט. דאס אייגענע מיטן אנטי-אידישיסט. ווי אינטעליגענט און גערעכטער זאל זיין, רעדט ער פשוט ווי עם הארץ, ווי באלד ער קומט צו אידיש און אידישיזם און ער דערלויבט זיך צו רייד ווען דער אידישער שפראך און ליטעראטור אויף אזא אופן, ווען ער ווייס ניט רעכט מכח קיין שום אנדער לשון.

אנטיסעמיטיזם און אנטי-אידישיזם זיינען פאטאגישע קראנקהייטן, אדער מאניעס, רחמנא לצלן און ביידע האבן זיי, יעדנפאלס אויף מיר די אייגענע וירקונג. דער אנטיסעמיט מאכט מיר פאר א נאציונאליסט און דער אנטי-אידישיסט פאר אן אידישיסט.

וואס איז אייגנטלאך מיין אידישער נאציאנאליזם? איך ווייל חלילה קיינעם ניט פארשלינגען, ניט אונטערדריקן. אויף קיינעם ניט אנהענגען מיין שפראך, מיין קולטור, מיינע זיטן. וואס זשע דען? איך האלט, אז איך בין פונקט אזא יחסן ווי אלע אנדערע, אז איך האב ווי אלע אנדערע א רעכט אויף מיין אייגענער שפראך און קולטור, אף מיין אייגענעם לעבן.

וואלט מען פון אלע זייטן ניט געדריקט אף מיר און געשטעלט מיין עקזיסטענץ אין געפאר און מיך געצוואונגען צו א דעפענסיוו, וואלט מען דאס אפילו ניט געקענט אנרופן "נאציאנאליזם", מחמת סוף כל סוף איז דער אינסטינקט פון לעבן ביי א פאלק, ווי

ביי א יחיד, ניט עפעס קיין צוגעטראכטע זאך, אן "איזם", נאר אַ נאַטור געזעץ, וואָס לעבט אין אונז אוממיטלבאר, אָרגאניש. און וויי לאנג דער קאָפּ טוט ניט וויי, וועט קיין שום נאָרמאַלער מענטש ניט שלינגען קיין פּראָשקעס, ניט נעמען קורירן און פארחיטן זיך.

דאָס אייגענע מיט מיין אידישיזם. איך בין גבארן און דערצויגן געוואָרן מיט אידיש, אף אידיש, אין דער אטמאספערע פון אידיש, איז נאטירלאך, אז אידיש זאל לעבן אין מיר, נענטער זיין מיר ווי וועלכע אנדער שפראך. היינט זשע ווי באלד אידיש איז מיין שפראך, די שפראך, וואָס אין איר און דורך איר דריקט זיך אוים מיין נאנצער "איך", איז עס נאטירלאך, אז איך זאל וועלן, אז דידאזיקע שפראך זאל זיין וואָס רייכער, שענער, רייכער. עס איז פאר מיר אויך נאטירלאך צו וועלן, אז מיינע קינדער זאָלן פון מיר איבערנעמען די שפראך, זי פאָרזעצן און טייער האלטן.

אויב זיי טוען דאס פאָרט ניט, שיס איך זיי ניט דערפאַר. איך שלאָג בכלל ניט קיין אידן, אויב זיי רייכן קיין אידיש ניט. אבער וועלן, אז אידיש זאל עקזיסטירן - דאס מעג איך דאָך. אָט דאָס וועלן וערט אָנגערופן "אידישיזם", איז דאָ עפעס קרום ?

אידישע ווערטער

פון מ. קולבאק

געזען האב איך אידישע ווערטער,
ווי פייערלאך קלייגע,
ווי פייערלאך קלייגע,
ווי פונקען געצויגן פון פינסטערן הארץ.
געפילט האב איך אידישע ווערטער,
ווי טייבעלאך ריינע,
ווי טייבעלאך ריינע,
די טייבעלאך וואָרקען און וואָרקען אין הארץ.

אונזערע אידישע שולן

פון א. ליעסין

מיר ווילן אידישע שולן, ווייל מיר ווילן, אז אונזערע קינדער זאלן בלייבן אידן. דאס איז דער קלאָרער אמת, וואָס ליגט דאָך אין גרונט פון אונזער שול טעטיקייט און וואָס קלארער מיר ווילן אים ארויסברענגען, אַלץ נוצלאכער וועט דאס זיין פאר'ן קיום פון אונזער שול באווען.

מיר ווילן, אַז אונזערע קינדער זאָלן בלייבן אידן. די אָרטאָדאָקסישע אידן ווילן עס און טוען עס אויף זייער אופן, אַפילו די רעפארמירטע יהודים ווילן עס און טוען עס אויף זייער אופן, און מיר אידישע סאָציאַליסטן, ווילן עס אויך און טוען עס אויף אונזער אופן.

עס איז אמת, אַז די פּאָבליק סקולס האָדעווען נאָר דינער פאַר'ן קאַפּיטאַליסט, אזוי וויי די חעכערע שולן האָדעווען נאָר אויפזעער איבער אט די דינער פאר'ן קאַפּיטאַליזם, למשל וויי אין ספארטא איז אמאל געווען די ערציאונג דורך און דורך אַ מיליטאריס-טישע, און אזוי אויך אין קאַפּיטאַליסטיש לאנד ווי אמעריקא, איז די ערציאונג דורך און דורך אַ קאַפּיטאַליסטישע. אזוי מיר, אידישע סאָציאַליסטן, זוכן צו ערציען אונזערע קינדער סאָציאַליסטיש, אויף וויי וויט מען קען ערציען קינדער סאָציאַליס-טיש, דאס הייסט נישט, צו געבן דעם קינד פארטיקע סאָציאַליסטישע מיינונגען, וואָס איז פון שטאנדפונקט פון ערציאונג שעדלאך און אפילע נוצלאז (דער בי-שפיל פון אמאליקע סאָציאַליסטישע „סאָנדעי סקולס") מיר זוכן ארומצורינגלען דאס קינד נישט מיט סאָצ-יאַליסטישער אַגיטאציע נאר מיט סאָציאַליסטישע שטי-מונגען, מיט סאָציאַליסטישע אטמאספערע. דאס איז אבער אַלץ נישט דער עיקר, ווייל אנדערש וואָלטן מיר דאָך געקענט האבן אונזערע באזונדערע שולן אויף ענגליש, וואָס איז די שפראך פון אונזערע קינדער, מיר האבן אידישע שולן דערהויפט נאר דערפאר, ווייל מיר ווילן, אַז אונזערע קינדער זאלן פילן וויי מיר,

די פאַרבינדונג מיט דעם אידישן פאָלק און מיט דער שפּראַך, אויף וועלכער עס רעדט דער גרעסטער טייל פון אידישן פאָלק – מיט דער קולטור פון זייער פאָלק, מיט דער ליטעראטור און מיט דער גרויסער, וואונדערלאכער געשיכטע פון זייער פאָלק. דאָס קינד זאָל נית מיינען, אז ששית ימי בראשית הויבט זיך אָן נאָר מיט אים, זייט ער האָט דערזען זיין פאָבליק סקול ביכל און וויטער איז אַלץ עפעס אַ וויסדע, פוסטע מעשה פון גרינהארנס.

דער שרייבער פון די ציילן איז נאך מיט 27 יאָר צוריק, אין דער עפּאָכע פון די סאָציאַליסטישע "סאָנדיי סקולס", אייניקע מאָל ארויסגעטראָטן אין "פאָרווערטס" וועגן דער נויטוועניקייט פון אידישע שולן און דער הויפט אַרגומענט האב איך דאמאָלט אָנגענומען, אז לערנען אידיש מיט אונזערע קינדער איז וויכטיק אפילו פאַר אונזער סאָציאַליסטישער באַוועגונג, אז די קינדער פון אונזערע אַרבעטער טאָרן נית פארפרעמדט ווערן פון זייערע עלטערן, פון זייער קלאַס, פון די אידעאַלן פון זייער קלאַס. אָבער אט דער אַלטער אַרגומענט, אַז מיר דארפן האבן שולן נאר צוליב דער באוועגונג, פאַרלירט אַלץ מער זיין באדייטונג, וואָס מער די עלטערן פון די קינדער הויבן אן צו רייַדן ענגליש, און ער איז שוין אויך אינגאנצן באדייטונגסלאז פאַרן דור, וואס האט גראַדואירט און וואָס וועט וויטער אַלץ מער און מער גראַדואירן פון אונזערע שולן. שוין מיט צוועלף יאָר צוריק איז דער שרייבער פון די ציילן ארויסגעטראָטן אויף דער אַרבעטער רינג קאָנווענשאָן אין טאראנטא און פאָרמולירט דעם פולן אמת, וואָס יעדער אויפריכטיקער טוער פון אונזערע שולן טראָגט, אויב נית אין זיין באוואוסטזיין, איז אין זיין אונבאוואוסטזיין, אזוי צו זאָגן.

מיר ווילן און מיר מוזן האבן אידישע שולן, אפילו ווען די קינדער רייַדן ענגליש, אפילו ווען די עלטערן רייַדן ענגליש.

אויך מיר, סאָציאַליסטישע אידן, וויי אלע אנדערע אידן, ווילן נית פאַרשווינדן. פאַרשלינגען אנדערע, ווי עס ווילן די שאָווניסטן פון אנדערע פעלקער ווילן מיר טאָקע נית, אָבער אליין פאַרשלונגען ווערן ווילן מיר אויך נית. ווי אַלץ וואָס לעבט, ווילן מיר

אידן אויך לעבן. דער גלות, צום ביישפיל, צווינגט אונז צו פארשפרייטן זיך, צו צובראקלען זיך, צו צושטויבן זיך, און מיר אין דער צושפרייטונג גופא, זוכן זיך אלץ צו קאנצענטרירן. אט האבן מיר גע- מוזט לויפן עבר לים און געשאפן אין ניו יארק א קיבוץ פון איבער צווי מיליאן אידן.

און אין דער אידישער שול אונזערער איז פאר- בארגן דער אלטער, אלטער ווילן אונזערער צו בלייבן און צו לעבן-- -- בשום אופן ניט צו פארשווינדן. ביי די ארטאדאקסישע אידן און רעפארמירטע יהודים דריקט זיך דאס אויף זייער אופן -- אין זיי- ערע תלמוד תורות און אין זייער טעמפל שולן. ביי אונז, ביי די אידישע סאציאליסטן, דריקט זיך דאס אויס אויף אונזער אופן -- אין אונזערע אידישע סאציאליסטישע שולן.

די שול

פון נ ח ו ם י ו ד

לאמיר זינגען א ליד צו דער אידישער שול
וואס איז אלעמען אונז אזוי טייער,
לאמיר זינגען מיט פרייד און מיט האפענונג פול
אויף א וועלט א באפרייטער א נייער.

אונזער שול פון דעם ארבעטער רינג איז א פרייד,
ווען ווען העל אונזער לעבן באשטראלן.
אונזער שול איז א לויטערער קוואל ווען דערפריט,
לאמיר טרינקען פון אונזערע קוואלן.

לאמיר לערנען פון די וועלכע האבן געבויט
און אין קאמף זייער מוט ניט פארלארן,
לאמיר טראגן דעם גייסט, ווען מען האט
אונז פארטרויט.
שוין פון טויזנטער, טויזנטער יארן.

צו דער ארבעטער שול, צו דער אידישער שול,
ווען איז אלעמען אונז אזוי טייער,
לאמיר זינגען מיט פרייד און מיט האפענונג פול,
אויף א וועלט א באפרייטער א נייער.

Arbeiter Ring

פאר וואָס דאַרפן אידישע עלטערן שיקן זייערע קינדער אין אַן אידישער שול?

פון אברהם רייזען

דער מיטל פון דעם ארטיקל, וואָס איך האָב דאָ אויבן אַוועקגעשטעלט, קוקט מיך אָן מיט פאַרוואונדערונג, די אותיות שמייכלען זוי מיט צער. איך אליין פיל מיך זוי באַליידיקט פון מיין אייגענער פראַגע.

אָבער וואָס איז דאָ צו לייקענען? — די פראַגע ווערט דאָך געפרעגט פון פיל אידישע מענטשן פון אַלערלייי ריכטונגען. און אויב אפילו דאָס רוב ענטפערן אויף דער פראַגע פאָזיטיוו, איז שוין דאָס פרעגן אַ פאַרדראָס. עס באוויזט, אַז עס פעלט נאָך די זיכערקייט אין דער ארבעט פון אונזער שול באוועגונג.

און אז דאָס אידישע קינד דאַרף און מוז גיין אין אַן אידישער שול איז דאָך אזוי זיכער, זוי עס איז זיכער, אז אַ קינד דארף בכלל גיין אין אַ שול.

וויל אויב די שפראַך פון אידישן פאָלק אין דער גאנצער וועלט איז אידיש, חייסט דאָך דאָס, אַז נים שיקן אַן אידיש קינד אין אן אידישער שול מיינט — — אָפרייסן עס פון אידישן פאָלק, פון אידישן לעבן, פון דער אידישער ליטעראַטור.

וויל אויב די דערוואַכונג פון די אידישע אַרבעטער מאַסן צו א קאמף פאר א שענערן לעבן און פאר א נייער אָרדנונג בכלל, איז געשען אַ דאנק דער אידישער שפראַך און איר ליטעראַטור, וועט דאָך דאָס אידישע קינד, וואָס וועט נים קענען קיין אידיש, נים ווייסן פון די אַלע קאמפן, וואָס זיינען פאָרגעקומען און קומען נאָך פאָר ביי די דאָזיקע ארבעטער מאַסן, וואָס זיינען איצט אַ גרויסער טייל פון אידישן פאָלק. וועט דאָס חיסן, אַז דאָס אידישע קינד פון היינטיקן דור וועט זיין פרעמד צו די אידעאַלן פון דער גאַנצער מענטשהייט.

און נים נאָר דאָס אַליין! עס זיינען דאָ נאך פיל "וויל"ס".

וויל אַ קינד איז נים נאָר אונזער פלייש און

בלוט, נאָר אויך — און נאָך מער — אונזער גייסט, און אויב דאָס אידישע קינד — דערצויגן אין אַן אַנדער שפראַך, ניט אין דער שפראַך פון די עלטערן — חייסט עס דאָך, אַז דאָס קינד איז אין גייסטיקן זין אַוועק פון אונז, ווערט עס אונז פרעמד.

און אויב דאָס קינד איז אונז אַזוי פרעמד, זיינען אויך מיר דעם קינד פרעמד.

און דאָס איז דאָך שוין אַ צער, ווען ניט נאר עלטערן מיט טיפערע נאַטורן קענען עס פאַרשטיין און פילן. און ויפיל אַזעלכע אָפּגעפרעמדטע געפינען זיך אין אידישע וואוינונגען, ביי עלטערן פון אַלערליי ריכטונגען.

דאָס פרייען זיך ווען דאָס קינד גייט אין ענגלישע "סקולס" און רעדט ענגליש, ווי עס חאָבן זיך געפרייט אונזערע עלטערן-עמיגראַנטן, איז שוין היינט גענוג מיט צער פון אָפּגעפרעמדקייט.

בפרט נאָך איצט, ווען די אידישע ליטעראַטור אין אַמעריקע און אין גאָר דער וועלט חאָט זיך אַזוי צעבליט און אין פיל לענדער חאָט אידיש באַקומען די העכסטע אַנערקענונג.

וועט אודאי די עלטערן ערשט פאַרדרוסן, ווען זייערע קינדער וועלן ניט זיין אין שטאַנד צו טרינקען פון דעם דאָזיקן קוואַל, ווען שלאָגט אַרויס מיט נייער קראַפט פון די טיפענישן פון פאָלקס לעבן און פון די אַרבעטער מאַסן — ווען דערקוויקט און דערמונטערט צו אַ נייעם לעבן, צו נייע טאַטן און צו וואונדערלאַכע דערגייכונגען, האָנט אין האָנט מיט אַלע דערוואַכטע פעלקער.

און ס'וועט פאַרדרוסן די "אָפּגעשטאַנענע עלטערן", ווען זייערע קינדער וועלן אין יאָרן אַרום, ווען זיי וועלן אויסוואַקסן, ניט זיין אימשטאַנד צו פילן די פרייד פון לייענען די ליטעראַטור פון זייער אייגן פאָלק און ניט קוויקן זיך מיט די לידער, ווען וועלן ערשט געזונגען ווערן אין אידיש, לידער פון דער נייער וועלט, פון דער באפרייטער און באנייטער.

און אפילו איצט זיינען שוין קינדער מקנא יענע קינדער, ווען באזוכן די וועלטלאַכע אידישע שול און פאַרבייגייענדיק די פענסטער פון אַזא שול, קוקן זיי אַריין מיט תמימות'דיקער קנאה. זיי, די נאָר אויף ענגליש דערצויגענע, דערפילן זייער גייסטיקן

צובונד צו אָט די קינדער אינווייניק אין דער שול, צו דעם לערער און צו דער שפראַך, וואָס קלינגט פאַר זיי האַרציק-נאָענט, און צו די לידער, וואָס ווערן געזונגען אין אָט דער שול מיט די פענסטער אין דער נידער און מיט די לידער אין דער חויך.

אָט פון דער פרייד טאָרן מיר אונזערע קינדער נים פאַרויבן -- בפרט אַז דאס איז אויך אונזער פרייד.

און אָט פאַר וואָס די פראַגע: פארוואָס דארפן אידישע עלטערן שיקן זייערע קינדער אין אַ אידישער שול? -- איז נים נאר מרויעריק, נאר איבעריק.

מונטער דארף קלינגען אונזער רוף: ש י ק ט אייערע קינדער אין די ווענטלאַכע אידישע שולן!

דאס איז אייער פליכט צום פאָלק, צו אייערע קינדער און צו אייך אליין.

דאס איז אַ פליכט, וואָס איר דערפילונג ווערט באלוינט מיט פרייד, מיט דערנענטערונג פון דורות, מיט בריידער פון אַלע טיילן פון דער וועלט און מיט אידאַלן, וואָס פארבינדען די גאנצע מענטשהייט.

יעדער אויף זיין שפראַך, יעדער מיט זיין ליד אינדעם כאָר פון אלע פעלקער פאַר אַ באפרייטע וועלט.

דער נביא

פון אברהם רייזען

...און האָט ווער פאַרציטן דעם אמת געזעדט,
איז איצטער פאַרהייליקט – ער איז אַ פראָפעט...
זיין וואָרט ווערט געלערנט, זיין וואָרט איז געשעצט,
אַמאָל האָט אים פשחור אין תפיסה געזעצט...

אין תפיסה געזעצט אים, וואו פינסטער און קאַלט...
די מעשה איז טויזנטער יאָרן שוין אַלט...
אַן אַלטע נעשיכטע – האט חיינט ערשט פאסירט:
מען האט ערשט א נביא אין תפיסה געפירט...

Arbeiter Ring

ארבעט פאר די שולן חייסט ארבעט
פארץ ארבעטער רינג

פון י. באסקין

אין צייטן פון קריזים, אין פעריאדן פון מא-
טעריעלע דעפרעסיע, קומט ניט ווילנדיק אויף א גע-
דאנק וועגן איבערשאצן די אלטע ווערטן, צופאסן זיך
צו דער נייער געשאפענער לאגע, זען וואס מ'קען אי-
בערלאזן פון די אלטע אנגעזאמלטע אוצרות און וואס
מ'קען אראוסווארפן. ס'איז פונקט אזוי וויי מיט א
שיף, וואס האלט זיך ביים טרינקען - זי איז אנגע-
לאדן מיט א סך משא און כדי צו ראטעווען די שיף,
מוז מען זיך באפרייען פון א טייל באגאזש.

אונזער ארגאניזאציע באשטייט חויפטזאכלאך פון
ארבעטער און פון קליינע געשעפטסלייט, איבערהויפט,
אין די קליינע שטעטלאך. אין ערגעץ איז דער חורבן
ניט אזוי גרויס און בולט, ווי אין די שטעטלאך,
וואו א גרויסע צאל ארבעטער רינג ברענטשעס געפי-
נען זיך. ס'איז ניט מער, ווי נאטירלאך, אז ביי
פיל זאל זיך שטעלן די פראגע, ווי אזוי צו פאר-
לייכטערן די צאלונגען פון די מיטגלידער, ווי אזוי
מען זאל קענען אראפווארפן פון זיך א טייל פון די
לאסטן, וואס די ארגאניזאציע האט אויף זיי ארויפ-
געלייגט פאר דעם צוועק פון דערחויבן דעם קולטור-
עלן און גייסטיקן צושטאנד פון אונזערע מיטגלי-
דער. און ס'איז אויך נאטירלאך, אז פיל זאלן
שטעלן די פראגע וועגן אונזערע שולן, וועגן דער
מעגלאכקייט זיי איצט אויפצוהאלטן.

מען זארגט זיך וועגן דעם, וואס אט די, וועלכע
זיינען פארכאפט געווארן אין דעם עקאנאמישן חורבן,
האבן ניט קיין מעגלאכקייט אויפצוהאלטן די אינסטי-
טוציעס, וואס קומען בייַ אנדערע אויס וויי א לוקסוס.
מען מוז זארגן, זארגן זיי, פריער פון אלץ פאר
דעם הומער, פאר דעם גוף פון דער ארגאניזאציע.
"אם אין קמח אין תורה".

מעגלאך, אז די פרייַנט מיינען דאס ערנסט. אבער

אז אזא שטאנדפונקט אי׳ז א געפערלאכער, קען פארש-
טיין יעדער אייגער, וואס האט נאר אביסל שכל און וואס
קען זען אביסל וויטער, וואס עס קומט פאר ארום אים.
און די פאקטן פון לעבן גופא לייקענען אף אזא
שטאנדפונקט, וויל מיר זעען, אז גראד אין די צענ-
טערן, וואו דער עקאנאמישער קריזים האט פשוט
ארויסגערופן א חורבן אין דעם אידישן לעבן, גראד
אין יענע צענטערן, באמערקן מיר א מאדנע עקשנות,
אן אונגעהויערע אפפערוויליקייט אויפצוהאלטן די
שולן. מיר באמערקען א פארשטארקטע אקטיוויטעט,
ארויסגערופן דורך דער געפאר צו פארלירן דאס טיי-
ערסטע און דאס חיילסטע. מ׳דארף דאס אליין זען,
אנקוקען מיט די אייגענע אויגן, כדי זיך צו אי-
בערצייגן צו וואס פאר א שטופע פון ענטוזיאזם און
איפערגעבנהייט דער אידאל האט געבראכט א בא-
דייטענדן טייל פון אונזערע מיטגלידער.

און דאס איז אייגטלאך אונזער שטאלץ, וואס
אפילו די שווערע מאטעריעלע לאגע האט ניט ארונ-
טערגעדריקט דעם גייסטיקן צושטאנד פון אונזער מא-
סע. האט זי ניט געבראכט צו דער מדרגה פון דער
חיה, ביי וועלכער דער אינסטינקט פון דעם פערזענ-
לאכן קיום, פארשטעלט און רוקט אף אן א זייט אלע
אנדערע צילן און שטרעבונגען. מיר הערן אין דעם
מאמענט מער א פילם פאר אויסשפרייטן אונזער קולטור
טעטיקייט, פאר געבן כאטש א טייל מיטגלידער מער
גייסטיקע שפייז, אום אויפצוהאלטן אונזער אלגעמיי-
נעם קולטורלן מצב. עס איז ביי קיינעם קיין צוויפל
ניט חיינט צוטאג, אז ארום די שולן האבן זיך קאנ-
צענטרירט די מער אידאליסטישע, מער אפפערוויליקע
עלעמענטן, וואס זיינען גרייט צו ברענגען די גרעסטע
קרבנות, כדי אויצוהאלטן אט די אינסטיטוציע פון
ארבעטער רינג.

און הלואי וואלט דער אידאליזם פון דעם טייל
מיטגלידער נעווען אנשטעקנד פאר דער גרויסער מאסע
פון אונזערע מיטגלידערשאפט, אז אויך זי, די מא-
סע, זאל זיך ניט פארלירן, זאל ניט אנגעפילט
ווערן מיט א גאפל פון יאוש, וויל קיין זאך קען
ניט אזוי דעמאראליזירן, ווי האפנונגסלאזיקייט און
פארצווייפלונג. "מוט פארלארן - אלעס פארלארן",

זאָגט א שפּריכוואָרט. און מוט מוזן מיר האבן, וויל אונזער ארבעט איז נית קיין פּאַראַנדיקטע, אונזערע צילן זיינען וויט נית קיין דערגרייכטע. מיר האבן פּאַר זיך אַ גאַנץ לאַנגן וועג, פול מיט דערנער און שטיינער, און וואָס דער קריזים איז גרעסער, שווערער ווערט פּאַר אונז דער וועג דורכצוגיין, אַלץ גרעסערע שטערונגען טרעפן מיר אָן. און טאקע דערפּאַר דארפן מיר מער אָנשטרענגען אונזערע כוחות, אום אָנצוהאלטן די אלע אוצרות, וואָס מיר האָבן געשאַפן בייז חיינטיקן טאָג און אייניטן די פּאָזיציעס, וואָס מיר האבן פּאַרנומען. די פּאָזיציעס פון די שולן איז אייגענומען געוואָרן נאָך פיל יאָרן פון קאַמף און אָנשטרענגונג, און וען זי איז שוין אייגענומען געוואָרן, האט מען געדארפט אַרבעטן יאָרן און יאָרן זי צו באפעסטיקן און מאכן זי ריינער, בעסער און מער צוגענגלאך פּאַר די מאסן. די שול איז געוואָרן א גרויסער קולטורעלער צענטער, אַרום וועלכן עם האט זיך גרופירט זייער א לעבעדיקער טייל פון אונזער אַרבעטער ריינג. די שול איז חיינט צוטאָג אייגע פון די פעסטונגען, אַרום וועלכער עם איז אוועקגעשטעלט געוואָרן די לאָיאַלסטע און די שטאַרקסטע אַרמיי פון אונזער אָרגאַניזאציע.

עס איז אמת, אז נית דער גענפיל פון געפאַר, אָדער שרעק דיקטירט אונז צו זאָגן אָט די וועלטער. אָבער עם שאַדט קיינמאָל נית צו נעמען די נויטיקע באזאָרגונגס מיטלען, וען קיין געפאַר זעט זיך נית אויף דעם האריזאָנט. מיר דארפן שטענדיק שטיין אויף דער וואַך. מען דארף זיין גרייט פּאַר יעדער אונדערוואַרטערער פּאַסירונג, וויל געשעענישן פליען איבערהויפט וען די צייטן זיינען נית קיין נאָרמאַלע.

אונזערע שולן זיינען א טייל פון דעם אַרבעטער ריינג און דערפאַר איז די פליכט פון יעדן איינעם פון אונזערע טוער צו טראַכטן הויפטזאכלאך וועגן דעם אַרבעטער ריינג, וויל מיט דעם דערפאָלג פון אַרבעטער ריינג, וועט אויך זיין דער דערפאָלג פון אונזערע שולן.

אַרבעט פאַרן אַרבעטער ריינג - הייסט אַרבעט פאַר די שולן, און פאַרקערט, אַרבעט פאַר די שולן - הייסט ארבעט פאַר'ן ארבעטער ריינג.

Arbeiter Ring

באגריסונג

פון ב. סוייער

פאַרזיצער פון דער שול פאַרוואַלטונג

היינט איז דער יום טוב פון אונזער פיר יאָר שול אַרבעט. פיל שווערקייטן האבן מיר באגעגנט אין די פיר יאָר, און ניט גרינג איז געווען די ארבעט. אָבער ליב איז זי אונז געווען, וויל מיר האבן געוואוסט, אז איר קינדער וועט אונז ניט אנטוישן. מיר האבן אויך געוואוסט, אז א דאנק דער שול וועט איר זיך דערווייסן, אז עס קען זיין א בעסערע וועלט, אָן אונטערדריקער און אונטערדריקטע. אַ וועלט אָן רַאסן האס און א געזעלשאַפט, וואו איין מענטש זאָל ניט קוילענען דעם צווייטן, נאָר פרידן און ליבע זאָל הערשן צווישן מענטש און מענטש, אָן אונטערשייד פון פאָלק, רַאסע אָדער שפּראַך, און איר קינדער, וועט זיין צווישן יענע, וואָס קעמפן פאַר אזא וועלט.

איך באגריס אייך ליבע קינדער צו אייער גראדואירונג פון אונזער שול. פיר יאָר האט איר פאַרנעצט אייער ארבעט. פיל שטונדן האב איך פאַרבראכט אין אייערע קלאסן, און אין קלוב, און מיט פרייד צוגעזען מיט וואָס פאר אַן ערנסקייט איר נעמט אויף די לימודים

איך בין זיכער, אַז איצט וען איר ענדיקט די עלעמענטאר שול, וועט איר וויטער פאָרזעצן אייער לערנען און זיך צוגרייטן פאר דער גרייסער פאראנטוואָרטלאכקייט וואָס עס נעמט אויף זיך יעדער רַאדיקאַלער מענטש, צו זיין א לערער און וועג וויזער פאר די ברייטע פאָלקס מאסן צו קעמפן פאר אַ בעסערע וועלט.

היינט צו אייער גראדואירונג דריק איך אויס אַ דאנק די טויער פון ארבעטער רינג, וואָס האבן מיט יארן צוריק אָנגעפאנגען די באוועגונג צו געבן אייך קינדער אַ אידיש סאָציאַליסטישע דערציאונג.

איך דאנק אייך קינדער פאר די אנגענעמע שטונדן, וואָס איר האט מיר געגעבן צו פארברענגען צעזאמען מיט אייך אין די קלאסן און איך האף, אז מיר וועלן טאן נאך אַ סך ארבעט אלס גלייכע שותפים אין קאמף פאר אונזער אלעמענס אידעאַל.

מיין הארציקע באגריסונג צו אונזער לערער פריינט ל. סילווער צו דער היינטיקער גראַדואירונג.

אונזער פארוואלטונג און שול פאריין

פון דוש. ז י פ י ן

אין צייט פון פרייד און אין צייט פון שמחה, ביי אונזער איצטיקן גראדואיר יום טוב. וועו מיר פיי־ערן דעם גרויסן דערפאלג פון אונזער פיר יאר שול ארבעט, טארן מיר ניט פארגעסן די, וואס שטייען בייס רודער און פירן אונזער שיף. מיר טארן קיינמאל ניט ארויסלאזן דעם פאקטאר, וואס האלט אויף אונזער שול בנין, און דאס זיינען אונזערע פארוואלטונגס קאמיטעטן און עלטערן פאריין.

איך בין געווען ביי זייערע מיטינגען און גע־זען, מיט וואס פאר א באגייסטערונג, פריינטלאכקייט און פאראנטוארטלאכקייט נעמען אלע אן אנטיל אין דער ארבעט, מען זיצט אפט ביז גאנץ שפעט, ביז די ארבעט ווערט געטאן.

די שכר פאר זייער ארבעט איז א גייסטיקע. פאר זייער מי ווערן אונזערע טויער באצאלט בלויז מיט יום טובדיקער פרייד. די שול קינדער ברענגען ארויין אין אונזער נשמה א שטימונג, וואס מאכט אונז צו פארגעסן, אין טאג טעגלאכן זארג.

ביים נראדואיר קאנצערט הערן מיר די קינדער דעקלאמירן, זינגען, רעדן און פירן דורך שפילן, און אלץ אין א שיינעם אידיש. אונזערע הערצער ווערן אנגעפילט מיט פארגעניגן, דאנות און זארגן ווערן מיט אמאל פארשוואונדן פון אונזערע פנימער אן פאנגען אן צו גלאנצן מיט פרייד, גליק און צופרידנהייט.

וען איך שטעל זיך פאר פאר מיינע אויגן אזא בילד, ווערט די הארץ אנגעפילט מיט פרייד, און פאנגט אן צו קלאפן פון אויפרעגונג, אז עס ווילט זיך אויסשרייען: געבענטשט זאלן זיין די הענט פון אלע די, וואס העלפן אין דער וויכטיקער ארבעט, און מאכן די גרעסטע אנשטרענגונג אויפצוהאלטן אונזערע אינסטיטוציעס.

איך באגריס די קינדער, דעם לערער און די טוער, און איך ווינטש זיי גזונט, כוח און דער־פאלג אין זייער ווייטערדיקער טעטיקייט.

Arbeiter Ring

באגריסונג

פון מ. טעפער

פאָרזיצער פון שול פאַריין

ליבע קינדער,

נעמט אָן מיין הארציקע באגריסונג צו אייער גראדואירונג. אייער גראַדואירונג איז בײ מיר אַ גרויסער יום טוב. זעענדיק די ערשטע פרוכט און שייַנע בלומען פון אונזער אייגענעם גאָרטן, וואָס מיר האָבן פאַרזייט מיט פיר יאָר צוריק.

איך פאַרהאָף, אז איר וועט וויטער פאָרזעצן די שול אַרבעט און אויסוואַקסן מוטיקע קעמפער, און טוער אין דער אידישער סאָציאליסטישער באוועגונג, דאָס וועט זיין די באלוינונג פאַר אונזער אַרבעט.

איך באגריס דעם הארציק דעם לערער פריינט ל. סילווער פאַר די שייַנע און גוטע ארבעט, וואָס ער טוט.

זייט געגריסט אלע שול טוער און פריינט !

Arbeiter Ring

באַגריסונג

פון ד"ר ב. אייסוראָוויטש

אייראפּיאישער דירעקטאָר פון "אָרט".

אין מײַן טור איבער אַמעריקע האָב איך שוין באַזוכט צענדליקער שטעט, און ווען איך קום אין אַ שטאָט, ווו ס'איז דאָ אַן אַרבעטער רינג שול, קום איך צו גאַסט צו די לערער און קינדער, איבערגעפּן אַ גרוס פון די אידיש-וועלטלעכע שולן פון פוילן, און פאַרבראַנגען מיט די קינדער.

אין אָלבאַני, איז מיר באַשערט געווען צו זײַן ערב דער ערשטער גראַדואירונג פון דער אַרבעטער רינג שול. ס'איז פאַר מיר געווען אַן אמת'ער פאַרגעניגן צו פאַרברענגען מיט די קינדער, שמועסן מיט זיי. ס'איז מיר אויך געווען אַנגענעם צו טרעפן דאָ איבערגעבענע בלב ונפש לערער און שול טוער, ווי לכע האָבן געשאַפן אַזאַ וואַרמע אַטמאָספּערע אַרום דער שול.

איך שיק מײַן האַרציקן גרוס די קינדער, לערער און שול טוער צו זייער יום טוב. זאָל די אָלבאַנער שול וואַקסן מיט די אַנדערע שולן פון אידעאַלן און זאָלן זיי אַרויסלאָזן וואָס מער באַוואוזי-ניקע קעמפער פאַר א נייער, שיינער און פרייער וועלט.

אייער,

ד"ר ב. אייסוראָוויטש

Arbeiter Ring

באַגריסונג

פון לינא ראדין

פראט. סעק. פון דער אַרבעטער רינג שול

נעמט אָן קינדער מיין האַרציקע באַגריסונג צו אייער גראַדואירונג. עס איז פאַר מיר אַן אמתיער פרייד צו זען, אַז אונזער אַרבעט האָט געבראַכט אַזעלכע גוטע רעזולטאַטן.

איך פאַרשטיי, אַז איר וועט וויטער פאָרזעצן אייער לערע, און זיין אין די רייען פון יענע, וואָס קעמפן פאַר אַ בעסערער וועלט.

איך באַגריס דעם לערער און אַלע שול טוער פאַר זייער אַרבעט.

****

באַגריסונג

פון פרץ קאטלער

קאַסיר פון דער אַרבעטער רינג שול.

עס פאַרשאַפט מיר זייער פיל פאַרגעניגן, ווען איך זעה אייך צו, צו די קינדער ביי זייערע אַרויס-טרעטונגען אויף די שול קאָנצערטן, מיט זייערע פאָרלעזונגען, רעדעס און דעקלאַמאַציעס, און דאָס זעלבע, ווען איך באַזוך די קלאַסן פון דער שול.

קינדערלאַך, איך באַגריס אייך צו דעם גרויסן יום טוב, און איך ווינטש אייך דערפאָלג און גליק אין דער צוקונפט.

איך באַגריס אונזער לערער פר. ל. סילווער און מיין האַרציקן דאַנק פאַר זיינע גוטע אַרבעט.

איך דאַנק אויך די מיטגלידער פון דער שול פאַרוואַלטונג און שול פאַריין פאַרן טאָן די גוטע אַרבעט.

Arbeiter Ring

פאגרימונג

פון ה. מאסלאנ יקאף

מיטגליד פון דער שול פארוואלטונג

מיט א קורצער צייט צוריק האבן מיר געפייערט דעם 15 יאָריקן יובילייַ פון די אַרבעטער רינג שולן אין אמעריקע. אין משך פון די 15 יאָר, וואָס די אַרבעטער רינג שולן עקזיסטירן, זיינען זיי ניט נאָר שטאַרק אויסגעוואקסן אין צאָל, נאָר זיי האבן זיך אַזוי פעסט אייַנגעוואַרצלט אין דעם אידישן לעבן פון אמעריקע, אַז קיין שטורעם וויינט קען זיי מער ניט שאדן.

די אַרבעט פון אויפהאלטן די שולן, וועלט גע-טאן פון די שול פאַרוואַלטונגען. דאס זיינען אלעמאל ארבעטער און פאלקס מענטשן, אידעאַליסטן. די אויפגאבע פון אויפהאלטן די שולן האט גענומען דער ארבעטער עלעמענט, ווייל זיי האבן זיך אַרומגע-זען, אז אין דער צייט, וואס זיי זיינען געווען פאר-נומען מיט בויען דער ארבעטער באוועגונג, איז אויסגעוואקסן א דור, וואס איז זיי פרעמד, און פרעמד זייערע אידעאלן. וואָס וויים ניט זייער געשיכ-טע, ליטעראַטור און שפראַך, און דערפאַר זיינען נויטיק געווען די אַרבעטער רינג שולן, וואָס דער-נענטערט ביידע דורות צעוואַמען.

דער אַרבעטער רינג לערער איז א פעדאגאג, און זיין ארבעט איז פון די בעסטע און מאַדערנע וועגן.

דער ארבעטער רינג מעג שמאָלצירן מיט די שולן, און מיר רופן 'יעדן מיטגליד און ניט מיט-גליד צו שיקן זייערע קינדער אין דער ארבעטער רינג שול.

דעקלאַראַציע

(אָנגענומען אויף דער ארבעטער רינג שול קאנפערענץ, דעם 28טן יאַנואר, 1934)

מ'איז איצט געוואָרן 15 יאָר, זינט עס האט זיך געעפנט די ערשטע ארבעטער רינג שול. חיינטיקער יאר איז דער יובילעער יאר, ווען די גרייסע ארבעטער רינג משפחה, ווען מיר, די שול טוער, לערער און בויער פון דער ארבעטער רינג שול, פייערען איבערן גאנצן לאנד איר 15-יעריקן יובילייי.

דאס, וואָס עס האט מיט 15 יאר צוריק אויסגעזען ניט מער ווי אַ פאנטאזיע פון בעלי חלומות, איז חיינט אַ שטארקער, ווירקנדיקער כוח אין לעבן פון די אידישע ארבעטער דא אין לאנד. באזונדערס שטארק איז די ווירקונג פון אונזער שול אויף אונזער אייגענער ארגאניזאציע. ווער קען זיך עס איצט פאָרשטעלן דעם ארבעטער רינג אן די שולן?

די מאדערנע אידיש וועלטלאכע קולטור איז דער אויסדרוק פון דער גייסטיקער דערוואַכונג פון די אידישע פאָלקס-מאסן צו אַ נייעם לעבן. אומעטום וואו עס לעבן קאָמפאַקטע אידישע מאסן שאַפט זיך די קולטור, ווערט זי געבוירן.

אירע וויכטיקסטע טרעגער זיינען די אידישע ארבעטער, די אידישע פאָלקס אינטעליגענץ.

זיי האבן אויך געבויט די מאדערנע אידישע סאָציאַליסטישע שול אין אלע לענדער, וואו עס לעבן די אידישע מאסן. שאפט זיך ערגעץ וואו אַ נייער אידישער מאסן-קיבוץ - אין אַרגענטינע, אין קיובא, אין פראַנקרייך, אין בעלגיע, אין די סקאַנדינאווישע לענדער, קומט אויף די אידישע שול.

די אידישע סאָציאַליסטישע שול איז קיין מאל ניט געווען קיין קאַפריז פון יחידים, נאָר אַ מאסן-נויטווענדיקייט, פונקט ווי די אידישע לימעראַטור, די אידישע פרעסע, דער אידישער טעאַטער און די נאָך גאר יונגע ווייסנשאַפט אין דער אידישער שפראך.

די מאדערנע קולטור אין דער אידישער שפראַך איז פאר דעם אידישן ארבעטער דא אין לאנד, - פונקט ווי אין אלע אנדערע לענדער - געווען דער

שטאַרקסטער כוח פאַר זיין נאציאָנאַלער דערוואַכונג, פאַר דער אַנטוויקלונג פון זיין קלאַסן-באַוואוסטזיין. אָן דער אַנטוויקלונג פון דער אידישער קולטור, אָן דער שיינער לימעראַטור, אָן דעם טעאַטער, אָן ביכער, וואָלט דער אידישער אַרבעטער פאַרבליבן פאַנאַטיש, אָפּגעשטאַנען, אומבאוואוזינק.

זי - די אידישע שפּראַך - האט אים פאַרבונדן מיט דער גרויסער ארומיקער וועלט, מיט דעם לעבן פון לאנד, האט אים געגעבן דעם באַוואוסטזיין פאַר זיין טאָג טעגלאַכן אַרבעטער קאַמף, און אים צוגעגרייט פאַר דעם נאָענטן לעצטן קאַמף פאַר דער סאָציאַליסטישער געזעלשאַפט.

די אידישע שפּראַך איז פאַר אים געוואָרן דער אינסטרומענט פון קולטורעלן אויסלעבן זיך, פאַר נייע קולטורעלע שאַפונגען פון אלמענטשלאכן אינטערעס און אלמענטשלאכן ווערט.

דער אידישער אַרבעטער, דער אידישער פאָלקסמענטש, וועלן ער האָט געגומען זיך פילן חיימיש דאָ אין לאנד, וועלן ער האָט דערפילט אַ זיכערן באָדן אונטער זיינע פיס, וועלן ער האָט זיך געגומען אויפונדעווען, האָט ער צעזאַמען מיט אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, אויך געגומען בויען די אידישע מאָדערנע שול. די שול זאָל צענויפבינדן דאָס קינד מיט דער חיים, מיט די וואָרצלען, פון וועלכע עס שפּראָצט אַרויס, זי זאָל אָפּווישן דעם תהום, וואָס די אַלגעמיינע שול, געפירט פון דער אידייע פון "שמעלץ טאָפּ", פון אן אַלגעמיינער אויסגלייכונג - האָט געוואָלט אויסגראָבן צווישן חיים און קינד. די שול איז געווען דער אויסדרוק פון פראָטעסט קעגן דער ניוועלירונג פון דער אַלגעמיינער שול, זי איז געווען דער אויסדרוק פון דעם ווידערשטאנד פון די אידישע אַרבעטער און פאָלקס מאַסן קעגן דער אַסימילאַציע, וואָס בושעוועט דאָ אין לאַנד. זי איז אויך געווען דער אויסדרוק פון דעם פאַרלאַנג פון דעם קולטורעלן און באַוואוזינקן אידישן אַרבעטער צו פירן אַן אייגן גייסטיק לעבן, ניט זיך נערן פון שיריים פון פרעמדע טישן, נאָר צו זיין דער שאַפער און באַשאַפער פון אייגענע גייסטיקע ווערטן.

אַ קינד פון דער אידישער ארבעטער באַוועגונג, האָט די אידישע שול, געבוירן פון דעם באַוואוזינקן און רעוואָלוציאָנערן ארבעטער, אויפגעשריבן אויף

איר פאָן דעם לאָזונג פון דער סאָציאליסטישער דער-
ציאונג. דער קאַמף פאַר סאָציאַליזם, פאַר דעם סאָצ-
יאַליסטישן אידעאל, האָט אָנגעפילט די לופט פון דעם
אידישן אַרבעטערס חיים. ניט נאָר פאַרבינדן דאָס קינד
טיט זיין חיים נאַציאָנאל, האָט געדאַרפט די שול נאָר
גלייכצייטיק אים צובינדן צום קלאַס, וואָס קעמפט פאַר
אַ גערעכטערער, שענערער וועלט, פאַר דעם סאָציאַליזם.

ניט אומזיסט האט די מאָדערנע אידישע שול
ערשט געקראָגן אַ תיקון און אָנהאַלט, ווען דער
אַרבעטער רינג, וואָס איז תמיד געווען ניט נאָר אַן
הילפס אָרגאַניזאַציע, נאָר איז שטענדיק געשטאַנען
אין די ערשטע רייען פון אַרבעטער קאַמף דאָ אין
לאַנד, פון אידישן פאָלקס און מאַסן-לעבן, איז גע-
וואָרן איר בויער און באַשיצער. ערשט דעמאָלט האט
זי קלאר אויפגעשריבן אויף איר פאָן דעם אידעאל
פון סאָציאַליסטישער דערציאונג. ערשט דאן זיינען
די שולן געווארן צענטערן פאַר דער אידישער מאסן
קולטור דא אין לאַנד, צענטערן, וואו עס לעבט זיך
אויך אויס גייסטיק דער דערוואַקסענער דור, זאמל
פ ו נ ק ט ן פון אידעאַליזם און געזעלשאַפטלאַכער
ענערגיע.

די א. ר. שול איז ניט נאָר אַ קינדער שול, זי
איז ניט וויניקער די גייסטיק-קולטורעלע חיים פון
די טוער, פון די עלטערן. ערשט אין ארב. רינג האט
די אידישע שול זיך צעבליט און צעוואַקסן, דא
האט זי זיך פון אַ גרופן-באוועגונג פארוואנדלט אין
א מאסן אָרגאַניזאַציע. אָבער די וירקונג און באדיי-
טונג פון די שולן פאַר דעם א. ר. גופא זיינען גע-
וואן ניט קיין קלענערע. די שולן האבן אריינגעטראגן
אַ נייַ לעבן, אַ נייע נשמה אין די א. ר. ברענטשעס,
אויפגעוועקט נייע כחות אין א. ר. אים אוועקגעשטעלט
אין די ערשטע רייען פון דער מאָדערנער אידישע
קולטור באוועגונג דא אין לאנד.

געבוירן געוואָרן אין דער ארבעטר סביבה, ארוים
גערופן געוואָרן פון איר צום לעבן, האט די א. ר.
שול געטיילט דעם מזל פון דעם ארבעטער קראס. דחקות
און נויט זיינען געווען איר שטענדיקער גורל.

נאָר דער מסירת-נפש פון די שול טוער און
לערער, זייער אידעאַליזם, אָפּפערווילקייט און אי-
בערגעגעבנקייט האבן די שול אויפגעהאלטן און זי

דורכגעטראגן אפילו אין די שווערסטע צייטן, אין צייטן פון דער גרעסטער ארימקייט, ארבעטסלאזיקייט און דער גרעסטער מאטעריעלער אומזיכערקייט. דער אידעאליזם פון די טויער און לערער, דער טיפער גלויבן אין דער אידייע פון א סאציאליסטישער און אידישער דערציאונג, האבן געגעבן דער שול כח צו באגעגענען אלע אנפאלן און אנגריפן אויף איר, סיי פון דרויסן, סיי פון אינעווייניק. פאר דעם אידעאליזם פון די שול-טויער האבן זיך נית איינמאל געבויגן די קעגנער, זיינען נית איינמאל שטיל געווארן די שונאים.

נאך 15 יאר שווערער, איבערגעגעבענער ארבעט קענען מיר, די א. ר. שול-טויער און לערער, מיט שטאלץ אנווייזן אויף אונזערע אויפטוען, אויף די צענדליקער, הונדערטער גראדואירטע.

אויב עס איז ווען עס איז געווען א צייט, ווען זאל בארעכטיקן דעם ווען, ווען מיר האבן פאר זיך אויסגעקליבן, איז עס די איצטיקע.

נאך קיין מאל איז נית געווען אזוי בולט דער גוואלדיקער באנקראט פון דער אסימילאציע, ווי דאס איז אין אונזער צייט. נאך קיין מאל איז נית געווען אזוי קלאר אין ווען פאר א תהום פון אומגליקן און לייד, עס קען אונז ארויפשלעפן די אסימילאציע, ווי דאס איז איצט.

איצט, ווען עס איז אזוי שארף דער סאציאלער קאמף, ווען עס קומט פאר די לעצטע שלאכט פון קאפיטאליזם און סאציאליזם, דארפן מיר מיט נאך מער ענערגיע פארזעצן אונזער ארבעט צו דערציען א סאציאליסטיש באוואוסטזיניקן ארבעטער-דור.

מיר רופן די אידישע פאלקס-מאסן, אלע א. ר. מיטגלידער, אלע שול-טויער וייטער מיט נאך מער ענערגיע זיך ארויצואוועקפן אין דער ארבעט פאר דער אידישער סאציאליסטישער שול.

דער זיג פון אונזערע אידייען - א זיג אן אומפארמיידלאכער - ווערט זיין אונזער באלוינונג.

W.C. School.
Albany. N.Y. 1934.

ל ו א י ס ס ו י ע ר ,
גראדואיר קלאס א. ר. שול.

די אידן אין אמעריקע

(רעדע געהאלטן אויפן קינדער סימפאזיום
אין אלבאני דעם 11טן פעברואר, 1934)

אמעריקע איז היינט א גרויסער אידישער צענטער פון אריבער 3 מיליאן אידן.

די ערשטע אידן, וואס זיינען אנגעקומען קיין ניו אמסטערדאם, אין דער היינטיקער ניו יארק, איז געווען אין יאר 1654. שפעטער קומען אן נאך אידן אין די קאלאניעס. דאס זיינען אלץ געווען די אידן, וואס שטאמען פון שפאניען און פארטוגאל. זיי קומען מערסטנס פון האלאנד, וואו זיי האבן זיך באזעצט אין דער צייט פון דער שפאנישער אינקוויזיציע.

אין א סך פון די קאלאניעס האט מען זיך באצוינן צו די אידן נית גוט. זיי האבן נית געקענט האנדלען אומעטום. זיי האבן אפילו געמוזט וואוינען אין באזונדערע טיילן פון שטאט. פון דעסטוועגן גיט זיך איין די אידן צו פארנעמען אן הויכן פלאץ אין דעם האנדל פון די קאלאניעס און זיי האבן פיל געטאן פאר דער עקאנאמישער לאגע פון די קאלאניעס.

אין דער צייט פון דער באפרייאונגס מלחמה קעגן ענגלאנד, האבן אידן געזומען אן אנטייל, און ווען די קאלאניעס ווארן די פארייניקטע שטאטן, ווארן די אידן בירגער, אזוי ווי אלע אנדערע.

ביי דעם סוף פון דעם 18טן י. ה. קומען דא אריבער א סך אידישע עמיגראנטן פון דייטשלאנד. שפעטער חויבן אן אריבערקומען אידן פון רוסלאנד, פוילן, רומעניע און גאליציע. אזוי איז עס געווען ביז די אכציקער יארן פון דעם 19טן י. ה. אבער ביי דעם סוף פון יענעם י. ה. חויבן זיך אן פאגראמען אויף די אידן פון רוסלאנד און רומעניע, און מאסן אידן האבן פארלאזן זייערע היימען און געגאנגען זוכן א רואיק ווינקל און ברויט אין דער וויטער וועלט.

די מערסטע פון די אידישע עמיגראנטן זיינען געפארן קיין אמעריקע. ביזן יאר 1881 איז אמעריקע

געווען א וויכטיק פאר די אידן פון אייראפע, און ביז יענער צייט זיינען דא בלויז געווען דריי הונדערט טויזנט אידן, וואס האבן זיך אָנגעקליבן פאר דער צייט פון 400 יאָר עמיגראַציע פון אייראפע.

אָבער פון יאָר 1881 הויבט זיך אָן אַ גרויסע עמיגראַציע קיין אמעריקע. אזוי, אז אין דער צייט פון 30 יאָר זיינען דאָ אריבערגעקומען פון מזרח אייראָפע מער פון 2 מיליאָן אידן.

זייער שנעל, אָבער מיט די גרעסטע יסורים איז דאָ געוואקסן דער נייער צענטער. די שיפן און באנען פליגן דאָ אַריבער ברענגען זייער א סך צעווייטיקטע און אומגליקלאכע אידישע עמיגראנטן, וואס צוליב די פאָגראָמען און הונגער האבן געמוזט פאַרלאָזן זייערע היימען און זוכן אַן חיים אין אַן אַנדער וועלט טייל, און געדארפט זייער א סך לייד, ביז וואַנען זיי האבן זיך געקענט איינאָרדענען דאָ.

די מערסטע פון די עמיגראנטן האבן זיך באזעצט אין ניו יאָרק. אין באזונדערע טיילן פון שטאָט, און אזוי ארום געשאפן א פרייוויליקע געטא. געלעבט האט מען זייער צענויפגעשפארט אין די טענעמענט הייזער פון דעם ניו יאָרקער דאון טאון. דאָ האבן זיי אָנגעהויבן אויסבילדן דעם נייעם צענטער, און עס איז אָנגעגאנגען א שווערער קאמף פארן עקזיסטענץ אקאמף מיט די גרעסטע לייד, וואס האט זיך אָבער געענדיקט מיט א זיג פאר די עמיגראנטן.

א סך פון די עמיגראנטן האבן זיך געגומען צו פעדלערייַ, אָבער די מערסטע האבן געארבעט אין די שפּעָר. געארבעט האט מען זייער שווער און געקראָגן וויניק באצאָלט. אָט אין דער צייט האט זיך פאַרשפרייט די סוועט שאפּס, וואו די אריבערגעקומענע האבן געארבעט פון זייער פרי, ביז שפּעט ביי נאכט, און פליגן א גאנצע וואָך ניט זען זייערע קינדער, ווי עס שילדערט מאריס ראָזנפעלד אין זיין לידּ„מיין איינגעלע:

די ארבעט טרייבט מיך פרי ארוים
און ברענגט מיך שפּעט צוריק,
אָ, פרעמד איז מיר מיין אייגן לייב
אָ, פרעמד מיין קינדס א בליק.

אָבער ניט לאנג האבן זיך די אידישע ארבעטער געלאזן פארשקלאפן. זיי הויבן אָן צו גרינדן יוניאָנס און ארגאניזאציעס, און הויבן אָן קעמפן פאר בעסערע באדינגונגען. אין דער צייט איז אויך ge-

גרינדעט געוואָרן דער ארבעטער רינג. עס חויבט זיך אָן א גרויסע בילדונגס ארבעט, און עס הויבן אָן צו דערשיינען אַרײַ אידישע צייטונגען און זשורנאלן. עס קומען דאָ אַריבער גרויסע אימיגראַנטן שרייבער און דאָס אידישע וואָרט ווערט דערהויבן און פאַרשפרייט. עס ווערט דאָ אויך געגרינדעט דער אידישער טעאַטער, וואו עס שפילן גרויסע אידישע אַקטיאָרן. די אידישע פרעסע, ליטעראַטור און טעאַטער חויבן אָן צו פאַרנעמען אן אָנגעזעענעם אָרט אין דעם אידישן לעבן פון אמעריקע.

א גרויסן פלאץ האט דאָ פאַרנומען, וואָס מען האט געגרינדעט לאנדסמאנשאפטן, אָרגאניזאציעס פון מענטשן לויט די שטעט פון וואָנען זיי קומען. די אָרגאניזאציעס האבן געהאלפן די לאַנדסלייט אין א נויט, און געהאלפן זיך אײַנאָרדענען דעם נײַ אַריבערגעקומענעם לאנדסמאן.

די אידישע אַרבעטער זײַנען אַרײַן אין די פראָלעטאַרישע אָרגאניזאציעס, און אָנגעהויבן פאַרנעמען א גרויסן און וויכטיקן פלאץ אין דער ארבעטער באַוועגונג. זיי זײַנע צוגעשטאנען צו יענע, וואָס קעמפן פאַר פרייהייט און א בעסערן לעבן.

א סך פון די אימיגראַנטן נעמען א גרויסן אנטייל אין דעם אלגעמיינעם עקאָנאָמישן און קולטורעלן לעבן פון אמעריקע. מיט דער הילף פון די אימיגראַנטן זײַנען שטעט געבויטאון פאַרגרעסערט געוואָרן.

די אמעריקאנער אידן זײַנען נישט אפגעריסן געוואָרן פון זייערע בריידער פון דער אלטער חיים, נאָר אויסגעשטרעקט א בריידערלאכע האנט אין יעדער צרה. אין דער צייט פון דער מלחמה האבן זיי זייער פיל געהאלפן די אידן אויף יענעם זייט ים.

מיט מוט, ענערגיע און ווילן האבן די אימיגראַנטן פאַרטריבענע פון זייערע היימען דורך פאַגראָמען און צרות, געבויט דאָ א נייעם צענטער. שווער איז געווען דער אָנהויב, אָבער זיי האבן אויפגעבויט א צענטער, וואָס פארנעמט היינט א זייער וויכטיקן פלאץ. זיי, ווען בארבארן האבן געצוואונגען צו פאַרלאָזן זייערע היימען האבן געוויזן א ביישפיל, וואָס פאר א וויכטיקן און גרויסן טייל זיי קענען צוטראָגן צום קולטורעלן, גייסטיקן און עקאָנאָמישן לעבן פון א לאנד, ווי עס האבן באוויזן די אידישע אימיגראַנטן דא אין אמעריקע.

א ל י ס ט ע פ ע ר ,
גראדואיר קלאס א. ר. שול.

דער אָנהויב פון דער אידישער ארבעטער באוועגונג

(רעדע געהאלטן אויפן קינדער סימפאָזיום
אין אָלבאני דעם 11טן פעברואר, 1934)

ווען מיר ריידן וועגן דעם אָנהויב פון דער אידישער ארבעטער באוועגונג, מוזן מיר פאַרשטייט זיך אריבער גיין אין יענע לענדער, וואו די באוועגונג איז אנטשטאנען. דאָס הייסט אין די לענדער, וואָס האט אמאל מיט זיך פאָרגעשטעלט די גרויסע רוסישע אימפעריע.

וי שווער עס איז געווען דאָס לעבן אונטערן פינסטערן רעזשים פון צאַר, איז נאָך ערגער געווען דאָס לעבן פון די אידישע מאסן, אָבער ערגער פאר אלעמען איז געווען דעם אידישן ארבעטער. 16 און 18 שטונדן א טאָג פלעגן ארבעטן די אידישע ארבעטער אונטער די ערגסטע באדינגונגען און קלענסטן לוין. רעכטלאָז איז ער געווען נית נאָר אונטרן צאריזם, נאָר אויך אין דעם אידישן לעבן. אויף אן ארבעטער האט מען געקוקט, וי אויף א נידעריקן מענטש. דערשלאָגן און דערנידערט איז געווען דער אידישער אַרבעטער. דעם ארבעטערס קינדער פלעגן דאַרפן אוועקגיין ארבעטן צו 10 און 12 יאָר. אבער נית אזוי גיך פלעגט מען אים אויסלערנען די אר-בעט. יאָרן לאנג פלעגט ער מוזן טאָן אלע שווערע חויז ארבעט, ביז וואנען ער האט דערלעבט זיך אויסלערנען די ארבעט.

דער באלעבאס האט געקוקט אויפן ארבעטער וי אויף א שקלאף. פלעגט אים זידלען און שלאָגן, די ארבעטער האבן אפילו נית געטראכט פון פראָטעס-טירן. ער האט געקוקט אויפן באלעבאס, וי אויף זיין שפייזער, און אים נאָך דאנקבאר געווען. אָט אין אזא מין לאגע, פארשקלאפט, פאָליטיש און געזעל-שאפטלאך רעכטלאז, קולטורעל דערנידערט האט ג-לעבט אין יענער צייט דער אידישער ארבעטער.
אין די 60ער און 70ער יאָרן חויבט זיך אָן א

רעוואָלוציאָנערע באוועגונג אין רוסלאנד. אַ סך אי־
דישע אינטעליגענטן זיינען צוגעשטאנען צו דער רע־
וואָלוציאָנערער באוועגונג, און זיינען אויך פריידיקן
דעם רעוואָלוציאָנערן געדאק אין פאָלק. אבער אזוי
ווי דאס פאלק האט ביי זיי געהייסן די פויערים, און
איהן זיינען קיין פויערים נית געווען, האבן זיי דע־
ריבער אין גאנצן אויסגעמידן די אידישע ארבעטער.

אזא קריזיס פון אידישע רעוואָלוציאָנערן האט זיך
אויך געגרינדעט אין ווילנער ראבינער שול. אָבער
איינער פון דער גרופע אָהרן ליבערמאן האט אנגע־
הויבן צו פריידיקן דעם סאָציאַליסטישן געדאנק צווישן
די אידן. ער האט זיין אגיטאציע געפירט אין העב־
רייאיש, ווייל ער האט געוואָלט צוציען די מער גע־
לערנטע, אבער דער סאָציאַליסטיש געדאנק הייבט אָן
דעמאלט אריינדרינגען צווישן די ענגע געטאס פון
דעם אידישן לעבן פון רוסלאנד.

צוליב די פארפאָלגונגען פון דער רוסישער רע־
גירונג איז ליבערמאן געצוואונגען געווען צו אנט־
לויפן פון רוסלאנד, איז אַ צייט געווען אין עסטרייך
און דייטשלאנד און גית דארט ארוים אַ סאָציאַליסטי־
שע צייטונג אין העבריאיש "דער אמת", מען האט אים
דערפאר ארעסטירט און נאך דעם ווי מען האט אים
באפרייט פון טורמע איז ער אַוועק קיין לאָנדאָן און
געגרינדעט דארט דעם ערשטן אידישן סאָציאַליס־
טישן פאריין אין דער וועלט.

אבער דער סאָציאַליסטישער געדאנק דרינגט אריין
צווישן די אידישע ארבעטער מאסן. עס הויבט זיך
דעמאָלט אָן די אָרגאניזירונג פון דער אידישער אר־
בעטער באוועגונג. אין אַ ריי שטעט הייבן זיך אָן אָר־
גאניזירן אידישע ארבעטער אָרגאניזאציעס. קראנקן
קאסעס. אבער אן אינהאלט האבן די אלע אָרגאניזא־
ציעס געקראָגן, ווען אין יאָר 1897 איז אין ווילנע
געגרינדעט געוואָרן די גרויסע אידישע ארבעטער אר־
גאניזאציע "דער אלגעמיינער אידישער ארבעטער בונד
פון רוסלאנד, פוילן און ליטע".

דער בונד האט באלד אָנגעהויבן אַ שטארקע אגי־
טאציע צווישן די אידישע ארבעטער. געוועדט צו זיי
ווען אַ שענערער וועלט, ווען קאמף פאר בעסערע בא־
דינגונגען און אַ נייע האפענונג שיינט אויף פאר
די אידישע ארבעטער. געמיינט האבן זיי, אז אזוי
מוז עס זיין און זייער לעבן קען אנדערש נית זיין,

אָבער איצט האבן זיי געהערט נייע ווערטער, ווערטער פון קאַמף און האפנונג פאַר אַ בעסערן לעבן.

די אַגיטאַטארס פון בונד זיינען אַוועק אין די פאַבריקן און וואַרשטאַטן אַגיטירן און אָרגאַניזירן די אידישע ארבעטער, און גיך צעוואַקסט זיך אידישע ארבעטער אָרגאַניזאַציעס איבער אלע שטעט און שטעטלאך פון רוסלאנד, וואו עס האבן זיך נאָר געפונען די אידישע מאַסן.

דער בונד האט אויך אָנגעהויבן אנטוויקלען דעם אידישן ארבעטער קולטורעל. ער האט אים געלערנט לייענען און שרייבן, פאַרשפרייט צווישן די ארבעטער די ליטעראַטור פון די בעסטע אידישע שרייבער, ווי מענדעלע, פרץ, שלום עליכם און אנדערע.

די רוסישע רעגירונג ענטפערט אף דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף פון די ארבעטער מיט סיביר, טורמע און די שרעקלאכסטע פאַרפאָלגונגען. אָבער דער אידישער אַרבעטער דערשרעקט זיך שוין נית. פון דעם פאַרשקלאפטן אידישן ארבעטער ווערט אַ שטאָלצער מענטש און מוטיקער קעמפער. העלדן וואָס זיינען גרייט אַוועקגעבן זייערע לעבנס פאַר זייער אידעאַל. העלדן אזויגע זיי חירש לעקערט און אנדערע.

די אידישע ארבעטער האבן נית נאָר געקעמפט פאַר באַלדיקע בעסערע באדינגונגען, נאָר האָבן זיך געשטעלט אין די ערשטע רייען אין קאַמף פאַר אַ בעסערע וועלט. ווען מען קוקט זיך צו, ווי אזוי פון די אונטערדריקטע אידישע אַרבעטער זיינען געוואָרן אזויגע מוטיקע קעמפער, דוכט זיך, אז די נשמות פון די אַמאָליקע אידישע העלדן זיינען אַריין אין די הערצער פון די אידישע ארבעטער פון 'ענער צייט.

אויב מיר האבן היינט אין אמעריקע שיינע און פאַרצווייגטע אידישע ארבעטער אָרגאַניזאַציעס, איז עס דערפאַר, וויל די אריבערגעקומענע אידישע אַרבעטער האבן מיט זיך אין אידעאַליזם געבראַכט, און דערי-בער זיינען זיי נית אנטמוטיקט געוואָרן,ווען זיי האבן דאָ אָנגעטראָפן שווערע באדינגונגען. נאָר מיט מוט וויטער פאָרגעזעצט דעם קאַמף, און האבן 'וניאָנס געבויט, אָרגאַניזאַציעס געשאַפן. חויך געהאלטן און האלטן די פאָן פון סאָציאלער גערעכטיקייט אין קאַמף ביז וואַנען ס'וועט ווערן אַ פרייע וועלט. אַ וועלט אָן ראַסן חאס און שנאה פון מענטש צו מענטש, נאָר אַ וועלט, וואו אלע זאָלן לעבן גלייך און צעפרידן.

ש ר ה מ י ר א ו י ן ,
גראַדואיר קלאַס א. ר. שול.

די נביאים

(רעדע געהאלטן אויפן קינדער סימפאָזיום
אין אָלבאני דעם 11טן פעברואר, 1934)

אין די אלטע צייטן האבן מענטשן געגלויבט, אז עס זיינען דאָ מענטשן, וואָס קענען פארויסזאגן די צוקונפט. צו די מענטשן, וועלכע מען האָט גערופן נביאים, אָדער זעערס פלעגט מען קומען פרעגן די צוקונפט און זיי די זעער-נביאים פלעגן דורך פאר-שיידענע אויפרעגנדיקע צערעמאָניעס, און ווילדע טענץ ארויסזאגן פארשיידענע ווערטער פון וועלכע די פרע-גערס האבן געדארפט גיפינען דעם ענטפער אויף זיי-ערע פראגעס. אזא מין טיפ נביא איז געווען ביי די אידן און ביי אלע פעלקער ארום.

אַ גאנץ נייע וועגדונג אין דער נבואה חויבט זיך אן ביי די אידן אין מיטן פון 8טן י. ה. פאר קריסטוס. עס טרעטן ארויס נביאים, וואָס זיינען ניט פארבונדן מיט ווילדע טענץ און צו וועמען מ'זאָל קומען פרעגן די צוקונפט. נאר אַ נביא, אַ פירער, אַ קעמפער פאַר גערעכטיקייט. אַ טיפ מענטש, וואָס האט זיך געשטעלט העכער וי אלע אנדערע מענטשן פון זיין צייט. אַ מענטש וואָס האט זיך פאר קיינעם ניט געשראָקן וען ער האט גיפארפט זאגן דעם אמת.

די רייד פון יענע נביאים איז פארשריבן גע-וואָרן פון זיי, אָדער פון זייערן אַ תלמיד. דערפאר חיסן זיי מאקע די שריפט נביאים.

צוליב די אפטע מלחמות פון יענער צייט זיינען מאסן פויערים און בעלי מלאכות פאראריימט געוואָרן, און זיינען געווען געצוואונגען צו לייען געלט, און וען זיי פלעגן ניט קענען באצאָלן זייערע חובות, פלעגט מען ביי זיי צונעמען זייערע פעלדער און חיי-זער, און גאנץ אפט זיי פארקויפן פאר שקלאפן, דא-קעגן פון דער אנדערער זייט, זיינען די העגדלער און ארמיי פירער און אויך דעם קעניג מענטשן רייך געוואָרן פון די מלחמות. פון איין זייט איז געווען גרויס אָרימקייט, נויט און לייד און פון דער צווי-טער זייט רייכקייט און לוקסוס, וואָס זיינען אלץ מער

רייכער געוואָרן פון דער אַרבעט פון די פּוּיערים.
קענן דער אומגערעכטיקייט זיינען אַרויסגעטראָטן
די נביאים. דער ערשטער פון די גרויסע נביאים
איז געווען א פּאַסטוך. ער פלעגט אָפט אַרומוואַנדערן
מיט די וואָלן פון זיינע שעפּסן איבער די מערק פון
די שטעט, און דאָרט האָט ער זיך צוגעקוקט צו דער
אומגערעכטיקייט, וואָס ווערן באגאנגען פון די הענד-
לער און פריצים קענן פאָלק, און ער האָט אויפגע-
הויבן זיין שטימע פון פראָטעסט אין שומרון, די
הויפּט שטאָט פון ישראל.
ווען עס איז אָנגעקומען דער פריילאכער יום טוב
פון האַרבסט ביי אידן, וואו אין קענינס טעמפּל פון
בית אל פלעגט מען אים פייערן מיט פריילאכקייט און
קרבנות. דאָרט איז געקומען דער נביא, און אין
נאָטס נאמען אויסגערופן: (די נביאים האבן גע-
גלויבט, אז אַלץ וואָס זיי זאָגן, זאָגט עס זיי גאָט.)
"איך האב פיינט אייערע קרבנות. איך פאַראַכט אייערע
יום טובים. אייערע קרבנות ווערט איך ניט אָנקוקן.
נעמט אַוועק פון מיר דעם טומל פון אייערע לידער.
זאָל ליבער פליסן רעכט ווי וואסער, און גערעכטיקייט
ווי א שטארקער טייך". פאר די רייד האט מען אים
ארויס געשיקט פון ישראל.
דער צווייטער גרויסער נביא איז געווען הושע.
ער האט אויך געשטראָפט די אידן פאַר זייער ניט ער-
לאכקייט און שוינדל. ווען אלם שטראָף צו אשור האבן
די אידן מורא געהאט, אז זיי ווילן דארפן אַוועקגעבן
די גאָלדענע געטער צו ווילכע זיי האבן געדינט, האט
הושע פון זיי געלאכט, "וואָס זיי זאָרגן איבערן קאַלב
פון בית אל". הושע איז געווען דער ערשטער, וואָס האט
אפגעלאכט פון די גאלדענע געטער. הושע האט געזען
דעם אונטערגאנג פון זיין פאָלק. ישראל איז אונ-
טערגעגאנגען, אבער די רייד פון די נביאים זיינען
געבליבן.
נאָכן אונטערגאנג פון ישראל, איז אין יהודה
געווען דער דריטער גרויסער נביא ישעיה. ישעיה
רעכנט זיך אלס אייגער פון די גרעסטע נביאים. אי-
בערהויפט מיט דער שיינער שפראַך, וואָס ער האָט גע-
נוצט. ישעיה האט געשטאמט פון די העכסטע אַריסטא-
קראַטישע קרייזן פון ירושלים. ער האט געזען די
שלעכטסקייט פון די אַריסטאקראַטיע, און ניט געקוקט
אויף זיין אָפשטאַם, האט ער זיך געשטעלט אויף דער

דער זייט פון די ארימע. ישעיהן ארט ניט אויב זיין לאנד וועט אונטערגיין, אויב זי דארף זיין געבויט אויף אומגערעכטיקייט, און ער רופט אויס: "די שטעט וועלן ווערן וויסט אָן איינוואוינער, און חייזער אָן מענטשן און די ערד א מדבר". ישעיה נאָך שטאר־קער, ווי די אנדערע נביאים פראָטעסטירט קעגן דער אומגערעכטיקייט. ער זאָגט: "ווי צו די, וואָס מאָכן אומגערעכטע געזעצן צו משפטן פאלש די נויט באַ־דערפטיקע. צו בארויבן די אָרימע פון מיין פאָלק". דער נביא ישעיה האט פאָרגעשטעלט א בילד פון דער צוקונפט וען מ'וועט "איבערשמידן די שווערדן אויף אקער אייזנס. א פאלק קעגן א פאלק וועט מער ניט אויפהויבן קיין שווערד, און מ'וועט זיך מער ניט לערנען קיין מלחמה".

אומגעפער אין דער זעלבער צייט פון ישעיהן איז אויך געווען דער נביא מיכה. ער איז געקומען קיין ירושלים צו באקעמפן די פירער פון פאלק, און ער זאגט: "זיי גלוסטן פעלדער און רויבן זיי אַוועק, חייזער און נעמען אַוועק. זיי רייסן זיי אראָפ די הויט פון לייב, און דאָם פלייש פון זייערע בייגער".

נאָך מיכהן איז געווען דער טיפסטער דענקער פון אלע נביאים. דער נביא ירמיה. אליין האָט ער געשטאמט פון א כהנים פאמיליע לענן ירושלים, און בייט אונטערגאנג פון יהודה האט ער אויפגעהויבן זיין שטים פון פראָטעסט קעגן די אלע אונטערדריקער און חערשער. אליין מענטש מיט א וויך האַרץ,האט גע־מוזט זיך פאַרנעמען מיט שטראָף רייד. ער וואָס האט זייער ליב געהאט זיין פאָלק און לאנד, ווערט געזאָגט אלם פאררעטער. ער דער דיכטער פון הארציקע לידער האט געמוזט ווערן אָנזאָגער פון אונטערגאנג.

וען ער איז נאָך געווען יונג האט ער דערהערט אין זיך, ווי א געטלאכע שטימע, וואָס האט אים גע־זאָגט: "איידער דו ביסט נאָך געבאָרן געוואָרן, האב איך דיר געהיילקט. פאַר א נביא פון די פעלקער האָב איך דיר געמאכט".

וען ער איז געקומען אין ירושלים, איז ער געגאנגען איבער די גאסן און געזען דעם שווינדל און פאַלשקייט און ער זאָגט: "גייט ארום איבער די גאסן פון ירושלים, און קוקט און זוכט אויף אירע מערק, אויב איר וועט איינעם געפינען, וואָס טוט רעכט, וואָס זוכט דעם אמת, וועל איך פאַרגעבן". אין

אָנהויב האָט ער געמיינט, אז די פּירער זיינען בע-
סער. ער האט זיך אבער באלד אנטוישט, און ער
זאָגט:"און איך האב מיר געטראַכט: דאס זיינען אייג-
פּאַכע לייט, זיי וויסן גארנישט. איך וועל גיין צו די
גרויסע, רעדן מיט זיי. זיי וויסן דאָס רעכט פון זיי-
ער גאט. אבער גראד זיי האבן צעבראָכן דעם יאָך. וי
א שטייג וואָס איז פול מיט עופות, אזוי זיינען זייע-
רע הייזער פול מיט רויב. דערבער זיינען זיי פּעט
און רייך געוואָרן".

ירמיה האט געוואַרנט קעגן די פּאַטריאָטן, וואָס
האבן זיך געוואָלט אַרײַנלאזן אין א מלחמה מיט דער
אופּגעקומענער שטאַרקער מלוכה בבל. "עס איז בעסער
זיין אוטערגעוואָרפן בבל, אבי אין לאנד זאָל הערשן
גערעכטיקייט". ער פּירט א קאַמף קעגן די הערשער
און פּאַטריאָטן, וואָס רייסן זיך צו מלחמה, און ער
וועלט שרעקלאך פּאַרפּאָלג. אײנמאָל האט מען אים
אַרײַנגעוואָרפן אין א לייַמיקער גרוב, און ער וואָלט
זיכער אומגעקומען,ווען נית אַ צופּאַל, וואָס האָט אים
גערעטעוועט פון טויט.

דער נביא זעט נאָך מיט זיינע אויגן דו דערפי-
לונג פון זיין נבואה. יהודה וועלט צעשטערט דורך
בבל, און דעם נביאס הארץ, וואָס אזוי פול מיט ליבע
צו זיין פאָלק, האָט געזאָגט: "בעסער וואָלט מיין קאָפּ
געווען וואַסער, מיינע אויגן - א טערן קוואַל. איך
זאָל קענען באוויינען טאָג און נאַכט די דערשלאָגענע
פון מיין פאָלק".

ער טרייסט די פּאַרטריבענע, און ער זאָגט זיי:
"שרעק זיך נית, און האב נית מורא ישראל. איך
העלף דיר פון הייטן, און דיינע קינדער פון זייער
געפאַנגנשאַפט. יעקב קומט צוריק א חיים און לעבט
רואיק, פון קיינעם נית געשטערט".

וי דעם נביאס לעבן, אזוי איז אויך געווען
טראַגיש זיין טויט. אַן עלנדער א פּאַרטריבענער פון
זיין לאנד, אי'ז ער געשטאָרבן אין עגיפּטן.

איך האב זיך אין מיין רעדע, בלויז אָפּגעשטעלט
וועגן עטלאכע נביאים, וואָס זיינען געווען פון די
ערשטע קעמפער פאר גערעכטיקייט אין דער אלטער
צייט. אבער וועמענס רייד פון קאַמף און גערעכטיקייט,
האבן געהאט א וירקונג אין אלע צייטן, און אויך
היינט.

ב י ל ע פ א ק ,
גראדואיר קלאס א. ר. שול.

שלום עליכם, זיין לעבן און שאפן

(רעדע געהאלטן אויפן קינדער סימפאזיום
אין אלבאני דעם 11טן פעברואר, 1934)

איך וועל דא איצט איבערגעבן די ביאגראפיע פון אייגעם פון אונזערע באריטע און באליבסטע שרייבער – שלום עליכם. איבער דער גאנצער וועלט, איז ער באוואוסט אונטערן נאמען שלום עליכם, אבער זיין אמתער נאמען איז געווען שלום ראבינאוויטש.

שלום עליכם איז געבארן געווארן אין יאר 1859 אין א קליין שטעטל פון דרום רוסלאנד. זיין טאטע איז געווען א סוחר און אויך זיין מאמע האט אים ארויסגעהאלפן אין דעם האנדל.

וען די געשעפטן זיינען אבער נים געגאנגען גוט, האבן זיי זיך אריבערגעקליבן אין א גרעסערער שטאט און דארט אין דער גרעסערער שטאט האט שלום אויסער, וואס ער איז געגאנגען אין חדר אויך אנגעהויבן לערנען אין א רוסישע שול, און ער האט זיך גערעכנט פאר אייגעם פון די בעסטע שילער.

וען ער איז אלט געווען 15 יאר האט ער שוין אנגעהויבן דרוקן העברייאישע מעשות אין די העברייאישע צייטונגען פון יענער צייט. צו 21 יאר איז ער געווארן א ראבינער אין א קליין שטעטל פון דרום רוסלאנד און דעמאלט האט ער אנגעהויבן שרייבן אין אידיש אונטערן נאמען שלום עליכם, און ער האט שוין שטענדיק געשריבן אין אידיש, אונטער דעם נאמען.

ער האט צופיל נים ליב געהאט צו זיין א ראבינער און מער וי דריי יאר איז ער נים געווען קיין ראבינער און נאך דעם איז ער געווארן א לערער בייא רייכן אידישן פריץ, און שפעטער האט ער חתונה געהאט מיט דער טאכטער פון דעם פריץ. וען זיין שווער איז געשטארבן, און אים איבערגעלאזן א רייכע ירושה, האט שלום עליכם אנגעהויבן צו האנדלען אין קיעוו. דעמאלט האט ער געשאפן אין קיעוו א זשורנאל מיטן נאמען: "די אידישע פאלקס ביבליאטעק" אין דעם זשורנאל האבן געשריבן מענדעלע, פרץ

און אַ סך אַנדערע אידישע שרייבער פון יענער צייט. שלום עליכם אין געווען דער ערשטער, וואָס האָט גוט באַצאָלט די מיטאַרבעטער, און אויך צוגעגעבן מוט די יונגע אידישע שרייבער צו שרייבן אין זיין זשורנאַל.

אָבער אין גיכן האָט ער פאַרלאָרן זיין געלט אין האַנדל, און געמוזט אויפגעבן זיין זשורנאַל. ער האָט פרובירט זיך נעמען ווידער צום האַנדל, אָבער עס איז אים ניט גענאַנגען, און געמוזט אויפגעבן זיין האַנדל, און פון דעמאָלט אָן האָט ער זיך בלויז אָפגעגעבן מיט שרייבן.

נאָך די פּאָגראָמען פון 1905, וועו שלום עליכם האָט אַליין דורכגעלעבט אַ פּאָגראָם, האָט ער פאַרלאָזן רוסלאַנד און איז געקומען קיין אַמעריקע. אין אַמעריקע האָט אים די אידישע באַפעלקערונג אויפגענומען זייער גוט, און ער איז דאָ געווארן אַ שרייבער אין די אידישע צייטונגען. נאָכדעם וי ער איז אָפגעווען 2 יאָר אין אַמעריקע, איז שלום עליכם אַוועקגעפאָרן צוריק קיין אייראָפּע.

וען ער איז געקומען אין אייראָפּע, האָט שלום עליכם געמאַכט אַ טור אין די גרעסערע שטעט, וואו עס האָבן זיך געפונען אַ סך אידן און האָט דאָרט פאָרגעלייענט זיינע ווערק. די אידישע מאַסן האָבן אים אויפגענומען מיט דער גרעסטער ליבשאַפט און פרייד.

עס האָט אָבער פאַסירט, אַז אויפן וועג פון זיין טור איז ער קראַנק געווארן, און ער האָט געמוזט אַוועקפאָרן אין אַ וואַרימן פלאַץ זיך חיילן, אין אַ שטאָט אין איטאַליע, און איז דאָרט געווען אַ לענגערע צייט.

אין דער צייט פון דער וועלט מלחמה, איז שלום עליכם מיט זיין פאַמיליע געקומען קיין אַמעריקע און זיך באַזעצט אין ניו יאָרק, און זיך אָפגעגעבן בלויז מיט שרייבן. אָבער שלום עליכם איז שוין געווען די גאַנצע צייט שוואַך און קראַנק, און דעם 12טן מאי, 1916 איז ער געשטאָרבן. צו זיין לוויה זיינען געקומען חונדערטער טויזנטער מענטשן. אַזויפיל מענטשן בייַ אַ לוויה האָט דעמאָלט ניו יאָרק נאָך ניט געזען, דאָס וויזט וי באליבט ער איז געווען בייַ אַלע אידן.

קיין אייַן שרייבערס ווערק ווערט בייַ אידן אזויפיל ניט געלייענט וי שלום עליכמ'ס, ער האָט אָנגעשריבן

28 ביכער, וואָס נעמען אריין מעשות, דערציילונגען, רָאמאנען, אייגאַקטערס, דראַמען און אַרטיקלען.

שלום עליכם האָט אָנגעשריבן א סך מעשות פאַר קינדער, ווי "דאָס מעסערל", "די פאָן", "חנוכה געלט" און א סך אַנדער דערציילונגען. שלום עליכם האָט אָנגעשריבן 2 ביכער פון זיין לעבן, וואָס הייסן "פון דעם יאַריד". א בוך, וואָס הייסט "מנחם מענדל". דאָס איז וועגן א איד, וואָס כאַפט זיך אַלץ טאָן, און פון אַלע זיינע אַרבעטן לאָזט זיך גאָרנישט אויס.

א זייער שיין בוך איז "מאָטל פייסי דעם חזנ'ס". וועגן אן אינגל מאָטל, וועמענס טאַטע איז געווען א חזן און איז יונג געשטאָרבן, און מאָטל בארימט זיך, אז אים איז גוט, ווייל ער איז א יתום און אַלע נעמען זיך אָן פאַר אים. אויך וועגן זיין מאַמען, ברודער אליהו, זיין חבר פּינ'ע און זייערע שכנים. אויך וויי אליהו כאַפט זיך אַלץ טאָן. ער מאַכט טינט און קיינער קויפט עס נישט. ער מאַכט קוואַס און מאָטל פאַרקויפט עס אין גאַס. אָבער איינמאָל האָט ער אַוועקגעגעבן א סך קוואַס אָן געלט, און ער ווייל דערגיסן מיט וואַסער, האָט ער געמאַכט א טעות, אָנשטאָט רייניע וואַסער, גיסט ער אריין וואַסער, וואָס מען האָט געוואַשן וועש און וועז ער פאַרקויפט עס ווי מען אים שלאָגן און ער אַנטלויפט.

שפּעטער פאָרן זיי אַלע קיין אַמעריקע. שיין איז וועז אַלע פון שטעטל קומען זיך זעגענען מיט זיי. אויפן וועג דאַרפן זיי גנבענען דעם גרענ'יץ, או א פרוי, וואָס מאכט זיך פרום באשוינדלט זיי, און זיי לייגן זיך אָן זייער פיל, ביז וואַנען זיי קומען אין אַמעריקע.

דער צווייטער בוך פון מאָטל פייסי דעם חזנ'ס, באַשרייבט זייער לעבן פון אַמעריקע. שלום עליכם האָט דאס בוך נישט פאַרענדיקט, ווייל ער איז געשטאָרבן אין מיטן שרייבן דאָס בוך.

שלום עליכמ'ס ביכער באקענען אונז מיטן אידישן לעבן פון זיין צייט. די ביכער זיינען געשריבן מיט הומאָר, וואָס וועז מ'לייענט זיי מוז מען שמייכלען, אָדער לאַכן פון גאַנצן האַרצן. דאָס איז אָבער נישט קיין געלעכטער אויף אָפּצולאַכן פון די מענטשן וועגן וועלכע ער שרייבט, נאָר פאַרקערט קוועלן פון זיי, זיין צעפרידן פון זייערע אינפאַלן און פירונגען. א גלעכטער, מיט וועלכן די אידן אין רוסלאַנד, האָבן אין די ערגעטע צייטן אַריבערגעלאַבט זייערע צרות.

ב ל ו מ ע ב ר א כ מ א ן ,
גראדואיר קלאס א. ר. שול.

דער ארבעטער רינג

(רעדע געהאלטן אויפן קינדער סימפאזיום
אין אלבאני דעם 11טן פעברואר, 1934)

איך וועל דאָ איבערגעבן א מעקווירדיקע געשיכטע, וואָס האָט זיך אָנגעהויבן אין יאָר 1892, אין דער שטאָט ניו יאָרק. די חויפט זאַך איז דאָס, וואָס איך האָב די געשיכטע נית אויסגעטראַכט. ניין, אַלץ וואָס איך וועל דערצייל'ן האָט אין דער אמת'ן פאַסירט.

צווישן אידישע ארבעטער, סעם גרינבערג און הערי לאסקער האָבן באַשלאָסן צו גרינדן א פאַריין, כדי נעענטער זיך באַקענען און פאַרבעסערן צעזאַמען אויף א פיינעם און נוצלאַכן אופן. צו זיי איז צוגעשטאַנען נאָך אַן ארבעטער מיטן נאָמען גאָלדרייך, און דעם 4טן אַפּריל, 1892 האָבן זיי געגרינדעט א פאריין, וועלכן זיי האָבן א נאָמען געגעבן "ארבעטער רינג פאַריין". מיט דעם נאָמען האָבן זיי געוואָלט באַווייזן, אַז זייער פאריין האַרפּ פאַרבינדן די ארבעטער צעזאַמען אין איין רינג, אין איין משפּחה.

שווער איז געווען דאָס לעבן פון די אידישע ארבעטער פון יענער צייט. הילפסלאָז און עלנט פלעגן זיי ארבעטן לאַנגע שטונדן אין די ענגע פאַרשטיקטע סוועט שעפּער, און קריגן זייער וויניק באַצאָלט. קיין יוניאָנס, וואָס זאָל זיך פאַר זיי אָננעמען זיינען נית געווען. געלעבט האָט מען צעזאַמענגעשטיקט אין א קליין צימערל, און דעריבער פון אָט די סוועט שעפּער און ענגע צימערן, פלעגן מאַסן קראַנק ווערן, און עס איז נית געווען ווער עס זאָל זיי קומען צו הילף.

וען דער ארבעטער רינג פאַריין איז געגרינדעט געווארן, האָבן די מיטגלידער געמומען רעדן וועגן זייער לאַגע, און אַלץ מער ארבעטער זיינען צוגעשטאַנען צום פאַריין. די מיטגלידער פון דעם פאַריין האָבן זיך געפילט ווי נאָענטע חברים, ווי פריינט, און זיי האָבן טאַקע איינער דעם צווייטן גערופן פריינט. זייער חויפט ציל איז געווען צו שטיצן איינער דעם צווייטן אין פאַל פון נויט. אָנצופירן בילדונגס ארבעט און

דורכפירן נוצלאַכע אונטענעמונגען. אַכט און חאַלב יאָר חאָט עקזיסטירט דער קלייַנער פאַריין, וואָס עס חאָבן געגרינדעט עטלאַכע אידישע אַרבעטער פון נ'ו-יארק אין יאָר 1892.

אין יאָר 1900 איז יענער פאַריין געוואָרן אַן אָרדן, וועלכער חאָט געקראָגן דעם נאָמען "אַרבעטער רינג". דאָס איז דער זעלבער אַרפעטער רינג, וואָס איז באוואוסט אין יעדן שטאָט און שטעט פון אַמעריקע, און אויך אויף יענעם זייט ים.

איצט איז דער אַרבעטער רינג אַ גרויסער אָרדן. אַ מעכטיקע אָרגאַניזאַציע, וואָס איז אויסגעוואקסן פון א קלייַנעם אָרימן פאַריין, וואָס איז געגרינדעט גע-וואָרן אין ענגן מענעמענט הויז אין נ'ו יאָרק. אַן אָרגאַניזאַציע, וואָס פאַרמעגט מיליאָנען דאָלאַר, און גיט אויס הונדערטער טויזנטער דאלאר אַ יאָר פאַר פאַרשיידענע נאָבלע צוועקן. ער חאָט אייגענע שולן, קעמפּ, כאָרן, אָרקעסטערס, אַ דראַמאַטישע סטודיאָ, אַן אייגענעם סאַניטאַריום, אַ קליניק און א סך אנדערע וויכטיגע אַנשטאַלטן און אינסטיטוציעס. אָבער זיין חופט צוועק איז העלפן שאַפן אַ נייַע שענע-רע וועלט, וואו אַלע מענטשן זאָלן לעבן גליקלאַך און עס זאָלן נ י ט ז י ן קיין אונטערדריקטע און אונטערדריקער.

פאַר דעם יונגן דור חאָט דער אָרב. רינג שולן, אין וועלכע די קינדער באַקענען זיך מיט דער וויטער און נאָענטער פאַרגאַנגהייט פון דעם פאָלק, צו וועלכע זיי באַלאָנגען. דאָ לערנען זיי זיך אויס די שפראַך פון זייערע עלטערן. באַקענען זיך מיטן לעבן פון די בריטע אידישע פאָלקס מאַסן, מיט זייערע שטרע-בונגען און חאָפנונגען. די קינדער לערנען זיך אויס צו אַכטן און פאַרשטיין די קולטור פון זייער פאָלק. צו ליבן די שיינקייט פון אידישן פאָלקס שאַפן און ריכטיק אָפשאַצן די ווערק פון דער אידישער ליטעראַטור.

אָבער נית נאָר פאַר די קינדער אַליין זארגט דער אַרבעטער רינג, נאר אויך פאַר די דערוואַקסענע שאַפט ער וויכטיקע אונטערנעמונגען און אינסטיטוציעס. ער באזאָרג זייענ מיטגלידער ניט נאר מיט הילף אין פאַל פון נויט און קראַנקהייט, נאָר ער ברענגט אויך צו זיי בילדונג און קונסט אויף פאַרשיידענע וועגן.

אפילו אין די פארוואָפנסטע ווינקעלאַך פון אַמעריקע, שיקט ער שרייבער, רעדנער און אַרטיסטן, וועלכע ברענגען אַריין אַ ניי אידיש וואָרט און אינטערעס אין דעם אידישן לעבן.

אָבער ניט נאָר די מיטגלידער אַליין העלפט דער אַרבעטער רינג, נאָר חאָט אויך אויסגעשטרעקט אַ ברידערלאַכע האַנט צו די אידישע אַרבעטער מאַסן פון אַלע לענדער.

דער אַרבעטער רינג שטיצט דער אַרבעטער באַוועגונג אויך דער גאַנצער וועלט. אין דער צייט פון דער מלחמה חאָט ער זייער פיל געשטיצט די געליטענע אין אייראָפע. גאר אַ סך שטיצט דער אַרבעטער רינג די אידישע קולטורע אינסטיטוציעס פון אייראפע.

דער אַרבעטער רינג חאט געהאלפן און העלפט פיל דער אידישער אַרבעטער באַוועגונג פון אַמעריקע. בייַ יעדן סטרייק און אונטערנעמונג, איז געווען דער אַרבעטער רינג, וואָס געהאָלפן. דער אַרבעטער רינג איז געווָארן דער "רויטער קרייץ" פון דער אידישער אַרבעטער באַוועגונג, און ניט אומזיסט קוקט די אידישע אַרבעטער באַוועגונג אין אַמעריקע מיט דאַנקבאַרקייט און שטאָלץ אויף איר שטענדיקן שותף און פרייַנט – דעם אַרבעטער רינג.

פון א קליין רינגעלע, וואָס איז אויסגעשמידט געווָארן מיט צווייַ אונפערציק יאָר צוריק, איז געוואָרן אַ גרויסער, מעכטיקער רינג פון יענער גרויסער גאָלדענער קייט פון פראָגרעס, וואָס ציט זיך שוין הונדערטער און הונדערטער יאָרן, און וואָס וועט פירן צו דער באַפרייאונג פון דער גאַנצער מענטשהייט, און צו דער אייַנפירונג פון א בעסערער און גערעכטער וועלט.

צו דערגרייכן אַזא וועלט איז די האָפנונג פון די בעסטע מענטשן אין פאַרלויף פון דורות. דער אַרבעטער רינג וויל צעזאַמען מיט דער אַלווועלטלאַכער אַרבעטער באַוועגונג עס פאַרווירקלאַכן אין לעבן.

Arbeiter Ring

קינדער שאפונגען

אלים טעפער – גראדואיר קלאס.

די ארבעטער רינג שול

אַ חיים פאַר דאָס אידישע ארבעטער ק'ינד
וואָס לערנט אין פּאָפּליק סקול,
און לערנט ניט דארט וועגן זיין אייגענעם
פאָלק.
דאָס איז די ארבעטער רינג שול.

זי לערנט די קינדער פון העלדן,
וואָס קעמפן פאַר פרייהייט און
רעכט.
און וועגן אַ צייט וואָס וועט קומען,
וען די ארבעטער וועלן מער ניט
זיין קיין קנעכט.

לאַנג זאָל לעבן די ארבעטער רינג שול,
און די וואָס ארבעטן אזוי
שווער.
אַז דאס אידישע ארבעטער קינד
זאל ניט בלאנדזשן אין פ'ינסטערנ'יש
מער!

ביילע פאַק – גראדואיר קלאס.

קען מען אָפשאַפן מלחמה ?

מלחמה שטאַמט פון יענע צייטן, וועו די מענטשן
זיינען נעהזען ווילד. זיי האָבן געדענקט, אז דער
אייניציקער וועג אויסצוקעמפן נערעכטיקייט איז אַ
פראנע פון לאנד, אָדער אַן אנדער זאך, דארף מען
זיך שלאָגן, און דער וואָס דער'הרג'עט מער מענטשן,

דער געווינט די מלחמה.

אין די גאר אלטע צייטן, האבן מענטשן זיך געשלאָגן מיט די הענט און מיט שטעקנס. שפעטער מיט פייל אנ׳ בויגן און חיינט, אז די מענטשן זיי־נען שוין ציוויליזירט האט מען אויסגעפונען אַ וועג, וי אויסצו׳הרג׳ענען גאנצע שטעט מיט מענטשן.

עס וועט אָבער קומען אַ צייט, וען די מענטשן וועלן ווערן אמת׳דיק ציוויליזירט, און וועלן אין גאַנצן אָפשאַפן מלחמה. אַזוי וועלן מענטשלאכע לעבנס ניט ווערן אויסגעלאָשן וי פליגן. מען דאַרף אַלעמען לערנען אַז מלחמה איז ניט גוט. אַז פון דער מלחמה געווינען נאָר די רייכע, און אַז די אָרימע האָבן בלוט און בייגער, אַזוי גוט וי די רייכע. די רייכע מאַכן די אַרבעטער צו גיין זיך שלאָגן, כדי זיי זאָלן מאַכן מער פראָפיטן.

אַזוי דאַרף מען אָפשאַפן די קאַפיטאַליסטן, וייל אַזוי לאַנג, וי עס וועט זיין קאַפיטאַליזם, וועט זיין מלחמה.

בלומע בראכמאן - גראדואיר קלאַס.

קדוש השם פון שלום אש

קדוש השם איז אַ בילד פון דעם אידישן לעבן אין אוקראינע אין 17טן י. ה. וען די קאָזאַקן און די פּאָליאַקן האָבן זיך געשלאָגן, און די אידן זיי־נען געווען אין מיטן.

די חויפט פערזאָנען פונ׳ם בוך זיינען: מענדל, א איד, וואָס האָט געהאַלטן אַ קרעטשמע, וואו ער האָט פאַרקויפט ווײן און שנאַפס צו די קאָזאַקן. זיין זון שלמה און שלמח׳ס וויב דבורה, און אַן אלטער שניי־דער, וואָס פלעגט ארומוואנדערן פון שטאָט צו שטאָט און האָט געשפילט א גרויסע ראָלע אין קדוש השם.

די פּאָליאַקן האָבן געצוואונגען מענדלען צום האַלטן דעם שליסל פון דעם רוסישן קלויסטער, און אויך די אַנדערע אידן האָבן זיי געצוואונגען דאָס צום טאָן, און די קאָזאַקן האָבן דערפאַר פוינט געהאַט

די אידן.

מענדל האָט אויסגעבעטן בײַם פּריץ, אַז ער זאָל אים לאָזן בויען אַ שול, און עס זײַנען דאָרטן גע־קומען אַ סך אידן. מענדל האָט אַוועקגעשיקט שלמה'ן אין לובלין זיך לערנען אין דער ישיבה. אײדער ער איז אַוועקגעפאָרן האָט אים מענדל חתונה געמאַכט מיט דבורה'ן, אַ טאָכטער פון אַ רב, וואָס האָט געמוזט אַנטלויפן פון דײַטשלאַנד.

וען שלמה איז מיט זעקס יאָר שפּעטער צוריקגע־קומען פון לובלינער ישיבה, איז שוין זלאָטשאָוו געווען אַ גרעסערע שטאָט, און אײַנמאל שבועות, וען אלע אידן זײַנען געווען אין שול, איז אימעצער גע־קומען צו לויפן און געזאָגט, אז די קאָזאַקן קומען אָן. די קאָזאקן האָבן מלחמה געהאלטן מיט די פּאָ־לאַקן און זיי פלעגן אויסהרגענען די אידן.

אלע אידן זײַנען אנטלאפן געווארן, אין אנהויב האָט מענדל ניט געוואלט גיין, אבער שפּעטער האָט ער אויך געמוזט גיין, דבורה איז אוועק מיט דער אלטער קאָזאצקער דינסט, וואָס איז געווען בײַ מענדלן, און מענדל מיט זײַן ווײַב זײַנען דערהרגעט געוואָרן אין אַן אנדער שטאָט, און שלמה'ן האָבן די קאַזאקן גע־כאפט און פארקויפט צו די טאטארן.

אַ קאָזאק האָט געכאפט דבורה'ן און ער האָט גע־וואלט, אַז זי זאל מיט אים חתונה האָבן. דבורה האָט אנגעהויבן בעטן צו גאָט און דער קאָזאק האָט זיך פאר איר דערשראָקן און וען זי האָט אים געהײסן שיסן אין איר, האָט ער איר דערשאָסן.

די טאטארן האָבן געבראכט שלמה'ן אין טערקיי, און דארטן האָבן אים די אידן אויסגעקויפט. ער איז ארומגעגאנגען זוכן זײַן פאמיליע.

דאָס איז אײַנע פון די בעסטע ביכער פון מאר־טירערטום, וואָס איך האָב וען עס איז געלייענט, אדער געהערט לייענען.

לואיס סגל־יער — גראדואיר קלאס.

היטלעריזם

מיט א פאר יאר צוריק איז דייטשלאנד געווען געווען איינע פון די פראגרעסיוסטע לענדער, און דעמאלט איז אין דייטשלאנד געווען, איינע פון די שטארקסטע ארבעטער באוועגונגען. דער פרעזידענט פאן הינדענבורג האט מורא געהאט, אז די ארבעטער באוועגונג זאל נית ווערן צו שטארק און האט דערפאר איבערגעגעבן די מאכט צום דעם פאשיסט היטלער.

ווי נאר היטלער איז געווארן קאנצלער, איז באלד דער פרעזידענט געווארן א שפילצייג אין זיינע הענט. היטלער האט באלד צעשטערט די ארבעטער באוועגונג. אפגעשאפט פרייע רעדע, פארמאכט אלע ארבעטער צייטונגען, ארבעטער קלובן, די יוניאנס און ארבעטער אינסטיטוציעס צו זיין זיכער, אז די ארבעטער ווערן נית רעוואלטירן.

היטלער האט איינגעפירט א שטרייגן רעזשים, אז פארן רעדן א ווארט קעגן אים קען מען יענעם געבן טויט שטראף, אדער אייביקע טורמע. היטלער איז שטענדיק געווען אן אנטיסעמיט, און ווי נאר ער האט געקראגן די מאכט, האט ער איינגעפירט אזעלכע גזעזען, וואס זאלן מאכן די אידן צו פילן, ווי די קלענסטע באשעפענישן אויף דער ערד. אין דייטשלאנד האבן די אידן געהאט די גרעסטע געלערנטע פון אונזער צייט, און זיי זיינען געווען געצוואונגען צו פארלאזן דייטשלאנד. אנשטאט די שיינע ארבעטער דייטשלאנד, וואס איז געווען מיט א פאר יאר צוריק, האט היטלער עס פארוואנדלט אין א מיליטעריש לאנד.

זינט די דייטשלאנד האט פארלארן די מלחמה און דער ווערסאלער פאמאך, איז דייטשלאנד געווען צעבראכן, די ארבעטער ווילן מער נית קיין מלחמה, אבער היטלער גרייט זיך צו מלחמה, ער פרעגט נית די ארבעטער, וואס זיי ווילן.

אויב דייטשלאנד איז א גרויסע און רייכע לאנד, איז עס דערפאר, ווייל די ארבעטער האבן עס געשאפן, נית נאר אין דייטשלאנד, נאר אין אלע לענדער האבן די ארבעטער אלץ געשאפן, און זיי די ארבעטער ווילן פארטרייבן די היטלערס און די קאפיטאליסטן און אינפירן א נייע, פרייע און בעסערע וועלט.

אלים טעפער – גראדואיר קלאס.

סאקא און וואנזעי

דעם 22טן אוגוסט, 1927 זיינען צווי ארבעטער מארטירער געפירט געוואָרן אין מיטן נאכט שטארפן אויפן עלעקטרישן שטול אין באָסטאָן. די גאנצע ראָדיקאלע וועלט האָט געטרויערט נאָך די צווי מענטשן, וואָס זיינען אזוי שטאָלץ געגאנגען צום טויט.

וואודראָ וילסאָן איז געווען פרעזידענט אין די פאַרייניקטע שטאַטן, אין דער צייט וען די וועלט איז געווען בייַם ברעג פון א מלחמה טיף, גרייט אריינצושפרינגען אין וואַסער. וילסאָן איז געווען אן אינטעליגענט און רעדנער, און ער האָט אויסגענוצט זיינע רעדעס אָפצונאַרן דעם אמעריקאַנער פאָלק און ער האָט זיי טאַקע אָפגענארט.

עס זיינען אָבער געווען אַ פאָר מענטשן, וואָס האָבן אייגנעזען דעם זין פון זיינע רעדעס. זיי האָבן געוואוסט, אַז ס'איז נית דער סוף פון מלחמות, וי וילסאָן האָט געזאָגט. זיי האָבן געזען, וי די מענטשן ווערן אָפגענארט, און זיי האָבן עס נית געקענט ליידן. די זיינען געווען מענטשן, וי יודזשין וויקטאָר דעבס און אנדריי סאַלסעדאָ. סאַלסעדאָ האָט געריידט צו די אימאַלענישע מאַסן, וועגן די אומזיסטע בלוט פארגיסונג. דערקלערט זיי, אַז די אָרימע און נית די רייכע גייען אין מלחמה, און אַז די אָרימע ליידן נאָך דער מלחמה און נית די רייכע. מען האָט אים דערפאר ארעסטירט. די פאָליציי האָט געוואָלט, אַז ער זאָל זיי זאָגן, ווער עס זיינען זיינע חברים קעמפער. אָבער ער האָט נית געהאַט קיין מורא פאר דער פאָליציי און ער האָט זיי נית געזאָגט. סאלסעדאָ האָט געהאַט אַן אומגליקפאַל, ער איז ארויסגעפאלן פון דעם פערטן שטאק פון דער פאָליציי הויז.

סאַלסעדאָס חברים האָבן אָבער געוואוסט, אַז עס איז נית געווען קיין אומגליקפאַל. זיי האָבן געוואוסט, אַז די פאָליציי האָט אים אראָפגעוואָרפן און זיי האָבן דערציילט אלעמען דעם אמת. די פאָליציי האָט געוואָלט, אז זיי זאָלן שווייגן, אָבער זיי האָבן נית געוואוסט וי אזוי זיי מאַכן צום שווייגן. סאקא איז געווען א

שמילער אַרימער שוסטער, און וואַנזעטי, וואָס חאָט נע-
האנדלט מיט פיש, איז אויך געווען א רואיקער
מענטש. אמת, זיי זיינען אנארכיסטן. אָבער מען קען
זיי נית דערפאר אַרייַנזעצן אין טורמע. וואָס זאָל מען
טאָן? אָבער אין ניכן חאָט די פאָליציי געפונען א
מישל. נית וויט פון וואַנזעטים חויז איז פאַרגעקו-
מען א רויב מאָרד, חאָט די פאָליציי געפונגען א מע-
לאַקייט זיך אָפצורעכענען מיט סאקאָ און וואַנזעטין.
מען חאָט זיי ביידן אַרעסטירט און זיי באשולדיקט
אין דעם מאָרד און רויב. מען חאָט געקראָגן פאַלשע
עדות, פאַלשע אדוואָקאַטן און אומגערעכטיקע ריכטער,
און מ'חאָט זיי פאַר'משפט צום טויט. די נאָנצע אר-
בעטער וועלט חאָט פראָטעסטירט. אומעטום אין אייראָפע
און אין אַמעריקע, עס חאָט אָבער נית געהאָלפן.
עטלאכע יאָר זיינען שוין פאַריבער זינט יענע
טראַגישע פאַסירונג, אָבער די וועלט חאָט עס נית
פאַרגעסן, און וועט עס נית פאַרגעסן.

שרה מוראוויץ - גראַדואיר קלאַס.

נע'ננב'עט דעם נרעניץ

וי אַזוי די עמיגראַנטן פון רוסלאַנד פלעגן
"גנב'ענען" דעם גרעניץ. א פאַסירונג, וואָס מיין
מאַמע חאָט מיר דערציילט.
עס איז געווען א זייער פינסטערע נאַכט. ס'זיי-
נען נית געווען קיין שטערן און לבנה. מיר זיינען
זיך אַלע צענויפגעקליבן אויף א באַשטימטן פלאַץ.
מיר זיינען געווען א גרופע פון צוועלף קינדער און
נייַן עלטערע. דער מאַן, וואָס חאָט אונז געדאַרפט
העלפן גנב'ענען דעם גרעניץ, איז געווען א זייער
הויכער מיט א רויטן פנים. ער איז געווען א פיסל
שיכור.
מיר חאָבן געדאַרפט דורכגיין א וואַלד און א פאָר
טייכלאַך. דער מאַן חאָט זייער פיינט געהאַט קינדער,
און ער חאָט א נאָנצן וועג אויף אונז געשריגן. איך

איך בין דעמאָלט געווען נאָך אַ קלייַנע מיידל. אין אַ וואַלד איז זייער שווער צו גיין שטיל, אָבער מיר זיי־נען געגאַנגען שטיל. נאָכדעם האָבן מיר געדאַרפט דורכגיין אַ טייכל, מיר האָבן אַראָפגעגומען די שיך, אָבער די וואַסער איז געווען זייער קאַלט, און מיר האָבן זיך גוט געפרייט, ווען מיר זיינען אַריבער דעם טייכל. מיר זיינען נעווען הונגעריק און אונז איז אויך געווען קאַלט, די קינדער האָבן אָנגעהויבן צו וויינען, נאָר דער מאַן האָט אויף זיי גוט אָנגעשריען און זיי זיינען באַלד געוואָרן שטיל.

מיר האָבן געדאַרפט דורכגיין נאָך אַ וואַלד און אַ פּאָר בערגלאַך, און מיר האָבן זיך געפונען אויפן צוויישן זייט גרענ'ץ, אין גאַליציע. מיר האָבן זיך דאָרט אויסגערוט, און זיך געגרייט וויטער אין וועג קיין אַמער'קע.

אַזוי פּלענן עמיגראַנטן פון רוסלאַנד דאַרפן גנב'ענען דעם גרענ'ץ.

ניטן גאָלדבערג – 3טער קלאַס.

פּרץ הירשביין

זונטיק דעם 28טן יאַנואַר, 1934 איז בייַ אונז אין אָלבאַני געווען פּרץ הירשביין. ער האָט געוועדט צו די קינדער פון דער אַרבעטער רינג שול. ער האָט צו אונז געוועדט וועגן דער אידישער שפּראַך און לי־טעראַטור. ער האָט אונז דערציילט וועגן די אידן אויף דער וועלט. פּרץ הירשביין איז אַ גרויסער שרייבער, און ער איז אויך אַרומגעפאָרן אידבער דער גאַנצער וועלט.

אין אָוונט האָט ער געוועדט אין אַרבעטער רינג אינסטיטוט פאַר די גרויסע מענטשן. ער האָט צו זיי געוועדט וועגן יאַפּאַן און דערציילט, ווי די יאַפּאַנע־זער לעבן.

פּרץ הירשביין רעדט זייער שיין, און אַלע זיינען געווען צעפרידן, וואָס זיי האָבן אים געהערט.

אלים טעפער – גראַדואיר קלאַס.

ארבעטער רינג שול, - אַדער תלמוד תורה ?

אַ גרויסן פּראָבלעם וואָס די אידישע עלטערן באַ-
געגענען הײַנט איז, "וואָ איך שיקן מײַן קינד אין
דער אַרבעטער רינג שול, אַדער אין דער תלמוד תורה?
אַ סך פון זיי דענקען, אַז עס איז ניט וויכטיק, וואו
זיי שיקן זייערע קינדער, אבער זיי מאַכן אַ גרויסן
טעות.

דאָ איז דער ענטפער צו דעם פּראבלעם. אַ קינד
גייט אין תלמוד תורה, ער לערנט ווי צו דאַוונען,
אָבער ער וויים ניט, וואָס די ווערטער מיינען. לערנט
לענענעם, און וויים אָבער ניט דאָ אמת'ע געשיכטע
פון זיין אייגן פאָלק.

זיי ווערן געלערנט אין אַן ענג האַרציקן וועג.
זיי וויסן ניט פון אַזעלכע באַרימטע אַרבעטער פירער,
ווי אַדימיר מעדעם, גרענאַרי גערשוני, אַזוינע העלדן
ווי הירש לעקערט און אַנדערע. זיי וויסן ניט פון
אַזעלכע אידישע שרייבע, ווי שלום עליכם, פרץ, שלום
אש, אברהם רייזען און נאָך גרויסע אידישע שרייבער.

נאָכדעם, ווען זיי פאַרענדיקן שוין די תלמוד
תורה, און זיי קומען אין אַן אידישער געזעלשאַפט,
קען ער ניט רעדן קיין אידיש. העברייאיש, ניט ער
קען, און ניט זיינע פריינט פאַרשטייען העברייאיש.

אַ קינד לערנט אין דער אַרבעטער רינג שול,
לערנט די שפראַך פון זיין פאָלק. לערנט אמת'ע גע-
שיכטע. ער וויים ווער עס זיינען געווען קאַרל מאַרקס,
יודשין דעבס, און די אַנדערע, וואָס איך האָב שוין
דערמאָנט. ער וויים פאַרוואָס די אַרבעטער קעמפן, ער
וויים אויך, ווי אַזוי די באַלעבאַטים ווערן רייך און
ער וויים, אַז ניט אייביק וועט די וועלט געפירט ווערן
מיט אומגערעכטיקייט און ליידן.

אויב איר אידישע טאַטעס און מאַמעס ווילן דאָס
לייענען, בין איך זיכער, אז איר וועט איצט ווישן,
וואו אייערע קינדער דאַרפן זיך לערנען.

שלמה לעסקי – 3טער קלאס.

קאַרל מאַרקס

קאַרל מאַרקס איז געבאָרן געוואָרן דעם 5טן מאי, 1818 אין דער דייטשישער שטאָט טריר. זיין פאָטער האָט געשטאַמט פון אַן אידיש אַריסטאקראַטישע פאַמי-ליע. אַ פאָר יאָר נאָך קאַרל מאַרקס געבורט האָט זיך די נאַנצע פאַמיליע געטויפט.

קאַרל מאַרקס האָט געלערנט אין אוניווערזיטעט, און האָט זיך הויפטזאכלאַך אָפּגעגעבן מיט עקאָנאָ-מישע און פילאָזאָפישע פראַגן. ער האָט מיטגעאַרבעט אין די ראַדיקאַלע צייטונגען, און ער האָט דערפאַר געמוזט אַנטלויפן קיין פּאַריז, און ער האָט אַרויס-געגעבן אַ ראַדיקאַלע צייטונג. די פראַנצויזישע רע-גירונג האָט אים דערפאַר אַרויסגעשיקט פון פראַנק-רייך, און ער האָט זיך באַזעצט אין בעלגיע. פון בעלגיע האָט מען אים אַרויסגעשיקט פאַר זיינע רעוואָ-לוציאָנערע אַרטיקלען און ער איז אַוועקגעפאָרן אין לאָנדאָן.

אין לאָנדאָן איז מאַרקס געוואָרן אַקטיוו אין דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער באַוועגונג. מאַרקס האָט אָנגעוויזן וי די קאַפּיטאַליסטן ווערן רייך פון דעם אַרבעטערס אַרבעט. ער האָט אָנגעוויזן דעם וועג פון סאָציאַליזם, און וי אַזוי עס קען אייגנטלעך ווערן אַ בעסערע וועלט און געלערנט די אַרבעטער צו קעמפן פאַר אַ שענערן לעבן.

קאַרל מאַרקס איז געשטאָרבן אין יאָר 1883 אי-בערלאָנדיק פאַר דער וועלט די גרויסע אידייע און לערע פון סאָציאַליזם.

שרה מוראוויץ – גראדואיר קלאס.

אברהם רייזען אין אלבאני

מיט א קורצער צייט צוריק איז קיין אלבאני גע-
קומען אברהם רייזען, און זיין שוועסטער שרה רייזען.
זיי זיינען געקומען צום "רייזען אוונט", וואס איז
אייגנגעארדנט געווארן פון דעם ארבעטער רינג אינב-
טיפוט.

די קינדער פון דער ארבעטער רינג שול האבן
זיי הארציק באגריסט. עלקע מוראוויץ האט באגריסט
אין נאמען פון דעם רייזען קלוב, און זי האט דעק-
לאמירט א פאעמע פון שרה רייזען. צווי קינדער האבן
באגריסט אין נאמען פון דעם שלום עליכם קלוב און
דעקלאמירט פאעמעס פון אברהם רייזען.

אברהם רייזען האט געארעדט און פארגעלייענט א
פאר פון זיינע שיינע לידער און דערציילונגען. שרה
רייזען האט געארעדט וועגן דעם אידישן לעבן אין
פוילן, און האט פארגעלייענט א פאר פון אירע שיינע
פאעמעס. עס איז נעווען זייער א שיינער אוונט און אלע
האבן גוט פארבראכט.

אברהם רייזען איז א גרויסער אידישער שרייבער.
ער איז געבארן געווארן אין יאר 1875 אין רום-
לאנד. ער איז דערצויגן געווארן אין חדר און בית
מדרש. ער האט אויך געלערנט אנדערע שפראכן. וועז
רייזען איז נאך נעווען גאר יונג האט ער שוין אנ-
געהויבן שרייבן לידער און דערציילונגען. צו א סך
פון זיינע לידער האט מען געשאפן מוזיק און זיי
ווערן געזונגען אין די שולן און איבער דער גאנ-
צער וועלט.

פון 1910 געפינט זיך רייזען אין ניו יארק
און ער שרייבט אין די אידישע צייטונגען. היינט איז
רייזען אייגער פון די גרעסטע אידישע אויף דער
וועלט. אומעטום ווערן געלייענט זיינע ביכער.

בוקער ט וואשינגטאן

דאס האָט געטראָפן אין יאָר 1859, אין דער צייט ווען די נעגערס זיינען געווען שקלאַפן אין אַמעריקע. די וויסע מענטשן פלעגן קויפן און פאַרקויפן די נעגערס, ווי פערד, אָקסן און אַנדערע חיות. די נעגערס פלעגן טאָן די שווערסטע אַרבעט. שטרייגע אופזעערס פלעגן אַכטונג געבן אויף זיי, און פאַר דעם קלענסטן פעלער פלעגן די אויפזעערס שלאָגן די נעגערס מיט בייטשן.

איינמאָל איז אַ נעגער געקומען צום אויפזעער און געזאָגט: "אונזער קעכן האָט געבאָרן א קינד". "גוט" האָט געזאָגט דער אויפזעער, און איז אַוועקגעפאָרן אין חויף. ער איז געקומען צום פלאַץ, וואו די נעגערס פלענן עסן און שלאָפן. דאָס זיינען געווען קלייַנע און שמוציקע הייזער. דער אויפזעער איז אַריין אין אייַנע פון די הייזער, און ער האָט געזען, וי אַ פרוי איז געלעגן אויף דער ערד אונטער גלייַנט מיט אַ פאָר שמאַטעס. לעבן איר איז געלעגן אַ קליין קינד. דער אויפזעער האָט באַקוקט דאָס קינד און געזאָגט: "דאָס קינד איז נית אין גאַנצן אַ נגער", און איז אַוועקגעגאַנגען. די פרוי האָט מכתמא דעמאָלט געטראַכט, אפשר וועט איר זון שוין זיין פרי, און וועט נית דאַרפן אַרבעטן אַזוי שווער, וי די אַנדערע נעגערס.

דער יונגער אינגל איז געוואקסן, אַזוי וי אַלע נעגערשע אינגלאַך. דעם אינגלס מאַמע האָט געאַרבעט גאַנצע טעג און האָט נית געקענט אַכטונג געבן אויף אים. אייַנמאָל וען ער איז געלאָפן אויבערן פעלד האָט ער געזען, וי די וויסע קינדער לייענען ביכער. האָט ער געזאָגט, "וען איך וואָלט געהאַט אַ בוך וי גריקלאַך איך וואָלט געוווען, איך וואָלט זיך געלערנט".

אייַנמאָל איז ער צוגעגאַנגען צום וויסן קינד חויז און געבעטן, אַז מען זאָל אים לייען אַ בוך. דאָס וויסע קינד האָט אים געפרעגט, וי וועט ער לייענען?, און דער נעגער האָט אים געענטפערט, אַז ער וועט זיך אויסלערנען. האָט אים דער וויסער אינגל

געגעבן אַ בוך, און געפרעגט "ווער וועט דיר לער-
נען"? "איך אַליין", האָט געענטפערט דער אינג'
און איז אַוועקגעגאַנגען. ער האָט זיך אויסגעלערנט,
און פלעגט אַלעמאָל לייענען ביכער. דערפאַר האָבן
אַלע אים גערופן בוקער.

אַזוינעמאָל האָט בוקער געזען, וויַ מ'רופט צענוי'ק
אַלע נעגערס און אַ מאַן איז אַן אונ'יפאָרם האָט פאַר
זיי עפּעס גערעדט און פאַרגעלייענט. נאָר אַ סך האָבן
נית פאַרשטאַנען, וואָס ער זאָגט, כאָטש דער מאַן האָט
געזאָגט קלאָר, "אַז זיי זיינען מער נית קיין שקלאַפן,
און קענען גיין וואו זיי ווילן, און ארבעטן, וואָס זיי
ווילן".

די שטאָט האָט געבויט שולן פאַר די נעגערשע
קינדער. בוקער איז געגאַנגען אין שול. ער איז
געזען דער בעסטער אין שול. ווען ער האָט גראַדו-
אירט שול, האָט עמיצער אים געזאָגט, אַז אין
העמפטן איז דאָ אַ קאַלעדזש, וואו ער זאָל זיך גיין
לערנען. ווען בוקער האָט עס דערציילט זיין מאַמען,
האָט זי זיך אויסגעלאַכט.

בוקער האָט געארבעט, האָט אָפּגעשפּארט אַ ביסל
געלט, און איז אַוועק. אויפן וועג איז אים די ביסל
געלט אויסגעגאַנגען, און איז געגאַנגען אָפּט אָן
חונגעריקער און מידער. איין נאַכט האָט ער געשלאָפן
אונטער א בריק. אין דער פרי איז ער אַוועק זוכן
ארבעט, אָבער ער האָט נית געקראָגן, ווייל זיי האָבן
אים אָנגענומען פאַר אַ טרעמפּ. ער האָט נאָכדעם גע-
קראָגן אַ ביסל ארבעט פּיים אויסלאָדן אַ שיף, און
שפּעטער איז ער אַוועק קיין העמפטן.

ווען ער איז געקומען אין העמפטן, איז ער
אַוועק אין קאַלעדזש, און געפרעגט דעם סעקרעטאַר,
אויב ער קען זיך לערנען. דער סעקרעטאַר האָט נית
געוואָלט זאָגן נייַן, ווייל זי האָט אויף אים רחמנות
געהאט. זאָגן יע, האָט זי אויך נית געוואָלט, ווייַ
זי האָט געמיינט, אַז ער איז נית געלערנט, און
זיינע זאכן האָבן אויסגעקוקט אַרים. האָט זי אים
געזאָגט, אַז ער זאָל זיין אַ דזשענימאר, אפשר שפּע-
טער וועט ער קענען זיך לערנען.

בוקער איז שפּעטער געגאַנגען אין שול. ער האָט
גראַדואירט דעם קאַלעדזש, און האָט באַלד אָנגעהויבן

גרינדן שולן פאַר נעגערשע קינדער. ער איז אויך
אַרומגעפאָרן צווישן די נעגערס און געהאַלטן לעק-
ציעס פאַר זיי, און געלערנט זיי, וי צו פירן זיך
און צו פאַרבעסערן זייער לעבן. ער איז געווען זייער
אַ גומער לעקטאָר און לערער. טויזנטער מענטשן
פלעגן אים קומען הערן, און ער איז געוואָרן דער
פירער און לערער פון די שוואַרצע אין אַמעריקע.

בוקער ט. וואַשינגטאָן איז געשטאָרבן אין יאר
1915. ער איז געווען אַנערקענט נית נאָר ביי דער
שוואַרצער ראַסע, נאָר ביי אַלעמען פאַר זיינע גוטע אַר-
בעט, וואָס ער האָט געטאָן.

*o*o*o*o*o*o*o*

רוט סעקלאָוו - 3טער קלאַס.

די פיינעלאַך

איינמאָל בין איך געגאַנגען אין פּאַרק, האָב איך
באַמערקט, וי צוויי פייגעלאַך האָבן געכאַפּט א ווערימל,
און זיי האָבן עס נית געקענט צעטיילן צווישן זיך.
נאָר איינע איז געווען אַ גרעסערע, האָט זי אַרויסגע-
כאַפּט דעם ווערימל, און איז אַנטלאָפן געוואָרן. די
אַנדערע איז געבליבן מית גאָרנישט. זי האָט אויס-
געוויזן צו זיין זייער הונגעריק.

איך האָב רחמנות געהאַט אויף דער פייגעלע, האָב
איך אַרויסגענומען ברעקלאַך פון מיין קעשענע און
איר צוגעוואָרפן. האָט איר געדאַרפט זען, וי זי האָט
געגעסן. איך בין געווען זייער צעפרידן, פאַרוואָס
איך האָב דאָס געטאָן.

א. ליטוואק

א. ליטוואַק איז געפֿאָרן געוואָרן אין יאָר 1874 אין ווילנע. ליטוואקס פאָטער איז געווען אַן אָרימער פורמאַן. ביי זיי אין הויז איז שטענדיק געווען נויט און אָרימקייט. ביז צוועלף יאָר האָט ליטוואַק געלערנט אין חדר, און נאָכדעם האָט ער געלערנט אין ישיבה.

ווען ליטוואַק איז נאָך געווען גאָר יונג, האָט ער שוין געקעמפט פאַר די אַרבעטער. ער האָט באַלאַנגט צו דער אידישער סאָציאַליסטישער ארבעטער פּאַרטיי "דער בונד".

מיט אַ צייט שפּעטער איז ליטוואַק געקומען קיין אמעריקע. ער האָט דאָ געהאַלטן לעקציעס. מען האָט געזאָגט, אַז ווען ליטוואַק האָט גערעדט, האָבן זיינע הערטער געשניטן ווי מעסערס, אַזא גוטער רעדנער איז ער געווען. ער איז געווען אין אמעריקע עטלאכע יאָר, און אין צוריק געפֿאָרן קיין ווילנע. אין ווילנע איז ער געווען אַ פירער פון בונד, און האָט אויך געשריבן ארטיקלן אין צייטונגען און זשורנאלן, וואָס דער בונד האָט ארויסגעגעבן.

שפּעטער איז ליטוואַק געקומען צוריק קיין אמעריקע. ער האָט דא געשריבן ארטיקלן אין פאָרווערטס, צוקונפט, פרייַנד, און וועקער, און ער פלעגט דאָ האַלטן לעקציעס.

ליטוואַק איז געשטאָרבן אין ניו יאָרק דעם 20טן סעפּטעמבער, 1932. א ליטוואק איז געווען אַ גרויסער שרייבער און רעדנער.

*o*o*o*o*o*o*o*o*

Arbeiter Ring

באגרישונגען פון ארגאניזאציעס

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

באגרישונג פון א. ר. שול פאריין

מיר באגרישן די קינדער, לערער און שול טוער צו דעם חיינטיקן גראדואיר יום טוב, מיר פון שול פאראיין זיינען גוט באקאנט, מיט דער שווערער לאגע, אין וועלכע איר פירט אן די שול אַרבעט, ארומגע-רינגלט מיט פיינטלאכע בוחות, אינערלאכע און אויסערלאכע, האט איר שול טוער קיין טאל נית פאר-לאָרן אייער מוט, און דער פאָר באגרישן מיר אייך, און מיר באגרישן די קינדער און דעם לערער, און זעצט פאָר מיט דערפאָלג וויטער די גוטע ארבעט.

ארבעטער רינג שול פאריין,
מ. טעפער - פאָרזיצער

מיי סוויייער - סעקרעטאַר

באגרישונג פון דעם אידישן נאציאָנאלן ארבעטער פארבאנד

ברענטש 44 אידישער - נאציאָנאלער ארבעטער פארבאַנד באגרישט די ערשטע גראדואירונג פון דער אָלבאנער ארבעטער רינג שול.
מיר ווינטשן אייך נאָך לאנגע יאָרן פון דערפאָלג און הצלחה אין אייער ארבעט.

בר. 44 איד. נאצ. ארב. פארבאנד,
א. קאָטלאָוו - סעקרעטאַר

באַגריסונגען פון אָרגאַניזאַציעס

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

דער אָלבאַני-סיראַקיוז אַרבעטער רינג - דיסטריקט קאָמיטעט - באַגריסט

די קינדער, לערער, און שול טוער צו דער גראַדו- אירונג פון דער שול.

ל. שאַפּירא – פּאָרזיצער
ב. סווייער – סעקרעטאַר

באַגריסונג פון דעם קעמפּ קאָמיטעט

דער אַרבעטער רינג קעמפּ קאָמיטעט פון ניו- יאָרק, באַגריסט האַרציק די שילער פון דער אָלבאַנער אַרבעטער רינג, וואָס גראַדואירן היינטיקן יאָר.

אויסער אונזער באַגריסונג שיקן מיר אייך אַלע- מען אונזער איינלאַדונג צו קומען יעדן זומער אין אונזער קעמפּ, וואָס איז אײַך אײַער קעמפּ.

מ. העסקל – פּאָרזיצער
א. אדלער – סעקרעטאר

****

באַגריסונג פון דעם אַ. ר. אינסטיטוט

מיר באַגריסן האַרציק די גראַדואירונג פון אונזער שול. זאָל דער אידעאַל פון דערציען די קינדער אין גייסט פון סאָציאַלער גערעכטיקייט און אין די בעסטע טראַדיציעס פון אונזער פאָלק זיך צעוואַקסן ביי אונז אין שטאָט.

א. קאלאדני – פּאָרזיצער ב. סווייער – סעקרעטאַר
ס. קריימער – קאַסיר ג. קריפּס – פאַרוואַלטער
לינא ראדין – פּראָט. סעק.

Arbeiter A.R. Ring

באגריסונגען פון א. ר. שולן

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

באַגריסונג פון דער ראַטשעפטער שול

מיר באַגריסן די שול, די טויער, דעם לערער
און די גראַדואירטע צו דער שמחה.

די שול פאַרוואַלטונג

""*"*"*"*"*"*"*"*"*"*"*

באַגריסונג פון דער סיראַקיווער שול

מיר שיקן אַן האַרציקן גרוס צו די קינדער,
לערער און שול טויער.

ס. גרינבערג – סעקרעטאַר

באַגריסונג פון דעם שלום עליכם קלוב

מיר באַגריסן האַרציק די מיטגלידער פון אונ-
זער קלוב, וואָס גראַדואירן די אַרבעטער רינג שול.
מיר פאַרשטיין, אַז איר וועט זיך וויטער אַזוי לערנען
אין מיטל שול, און מיר האָפן אויך צו לערנען אין
מיטל שול.

מיר דאַנקען די אלע, וואָס האָבן מעגלאַך גע-
מאַכט, אַז מיר זאָלן קענען לערנען אין שול, און
איר גראַדואירן.

אַרבעטער רינג שלום עליכם שול קלוב,

רוט סעקלאָוו און ניישן גאַלרבערג –
באַגריסונגס קאָמיטעט

באגריסונגען פון א. ר. ברענטשעס

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

באַגריסונג פון בר. אַ 320 ר. - אָלבאַני

מיט פרייד און שטאָלץ פייערן מיר דעם יום טוב פון אונזער שול גראַדואירונג !

מיר באַגריסן די קינדער, און פאַרהאפן זיי צו זען אין די אַקטיווע רייען פון דער אידישער סאָציאַ-ליסטישער באוועגונג.

מיר באגריסן דעם לערער און אלע טוער. זאָל די גראַדואירונג זיין אַ דערמוטיקונג, ווייטער פאָר-צוזעצן די אַרבעט אויפן געביט פון דערציען די קינדער אין אַן אידיש-סאָציאַליסטישן גייסט.

א. קאָלאָרני - סעקרעטאַר

באַגריסונג פון בר. 320-ב א. ר. - אָלבאַני

טייערע קינדער,

אייער גראַדואירונג, האָט אַריינגעבראַכט אַ יום - טוב אין דער אַרבעטער רינג באַוועגונג בכלל, און פאַר די שול טוער בפרט.

אין נאָמען פון פרויען ברענטש 320-ב פרייד מיר זייער אייך האַרציק באַגריסן, און ווינטש אייך, אז די גראדואירונג זאָל עפענען פאר אייך א נייעם וועג פאָרצוזעצן אייער ווייטערדיקע לערע, און אויס-וואַקסן אידישע סאָציאַליסטישע טוער און פירער.

העני מאסלאניקאָף

באגריסונגען פון א. ר. ברענטשעס

○

באַגריסונג פון בר. 18 אַ. ר. - גלאָווערסוויל

זייט באַגריסט קינדער, לערער און שול טוער צו דער גראַדואירונג. זעצט פאָר מיט דערפאָלג די ווייטערדיקער אַרבעט.

גרינבוים – סעקרעטאַר

דער פרויען ברענטש 18-ב אַ. ר. פון גלאָווערסוויל, נ. י.

באַגריסט האַרציק די גראַדואירונג פון דער אָלבאַנער שול. מיר ווינטשן אייך דעם בעסטן דערפאָלג אין אייער אַרבעט.

מרס. ניוּווערט – סעק.

״״*״*״*״*״*״*״*״*

באַגריסונג פון בר. 19 אַ. ר. - סיראַקיוז

אונזער האַרציקע באַגריסונג צו דער ערשטער גראַדואירונג פון דער אָלבאַנער שול. געבענטשט זאָלן זיין די טוער, וואָס האָבן מעגלאַך געמאַכט אַזאַ גראַדואירונג.

די גראַדואירנדע ווינטשן מיר, אַז זיי זאָלן גיין אויפן וועג, וואָס זייערע לערער און שול טוער פאַרלאַנגען.

מ. בארטנאוו – סעקרעטאַר

****

באגריסונגען פון א. ר. ברענטשעס

באַגריסונג פון בר. 117 אַ. ר. - סקענעקטעדי

אונזער האַרציקע באַגריסונג צו די גראַדו-אירנדע, לערער און שול טוער. מיר ווינטשן אייך דעם בעסטן דערפאָלג אין אייער ווייטערדיקער אַרבעט.

ל. ביילין - סעקרעטאר

ברענטש 219 אַ. ר. פון יוטיקאַ, נ. י.

באַגריסט די קינדער, לערער און טוער צו דער גראַדואירונג.

באַגריסונג פון בר. 534 אַ. ר. - סיראַקיוז

מיר שיקן אונזער בעסטן וואונטש און באַגרי-סונג צו דער שול גראַדואירונג.

באַגריסונג פון בר. 803 אַ. ר. - יוטיקאַ

מיר פרייען זיך צוזאַמען מיט אייך אין אייער שול יום טוב. מיר שיקן אן האַרציקע באַגריסונג צו דער גראַדואירונג.

Arbeiter Ring

באגרישונגען פון פריינט

מרס. א. אָלשאַנסקי
מרס. נ. אייבראַמס
מר. און מרס. ס. ברוידע
אסתר בוירן
מר. און מרס. פ. גורקין
ב. גודמאן
מר. און מרס. ה. גודמאן
מר. און מרס. גרינגלעס
מר. און מרס. דזש. גאָלדבערג
מר. און מרס. י. גערגיס
מרס. דרוז
מרס. דזשאַנאָף
מר. און מרס. דזשעספיר
מר. און מרס. ס. העריסאָן
מר. און מרס. האָפמאן
ל. העגקין
ס. וויסשטיין
מר. און מרס. ס. זאלמאנאָף
מר. און מרס. זאלשטיין
מר. און מרס. זימערמאן
מר. און מרס. טארטשינסקי
מ. טעפער
מר. און מרס. ש. טרויב
מר. און מרס. לאק
מר. און מרס. ס. מוראוויץ
מר. און מרס. מ. מוראוויץ
מר. און מרס. מאסלאניקאָף
מר. און א. מעקלער
מר. און מרס. ב. סוויער
מיי סוויער
מר. און מרס. ס. סוטין
ל. סילווער
מר. און מרס. סעקלאָוו
מר. און מרס. סיראטא
מר. און מרס. מ. ספיגל
מר. און מרס. סטראנג

Arbeiter Ring

באגריסונגען פון פריינט

מר. און מרס. ש. פּאָרטונאָף
מר. און מרס. בּ. קאָבלענץ
מר. און מרס. ז. קאָבלענץ
מר. און מרס. ג. קריפּס
פּרץ קאָטלער
י. קאפּלאן.
מר. און מרס. ס. קריימער
מר. און מרס. ל. קאָלניצקי
מר. און מרס. א. קאלאדני
מר. און מרס. ס. ראדין
מרס. ראָזנבערג
מרס. לינא ראָזנבערג

ב. הענדלער — טראָי
עד. טשעסמאן — טראָי
ס. נאליק — טראָי
דזש. סקאָלניק — טראָי
ה. קעץ — טראָי
פּ. קווינגסטאן — טראָי
ס. קאפּלאן — טראָי
ה. רובּין — טראָי
נ. שאפּירא — טראָי
פּר. דזייקאָבסאָן — גלאָווערסוויל

באַגריסונג פון

מר. מרס. דזש. זיפּין

Arbeiter Ring

א. ר. שול אונטערנעמונגען און קאָנצעסן

וואָס זיינען דורכגעפירט געוואָרן פון די ארבעטער רינג שול קינדער, אונטער דער אויפזיכט פון פר. ל. סילווער. דער קינדער כאָר דיריגירט פון פר. נעלסאָן. פיאנע מיס פאלקאָף.

פון סעפטעמבער, 1933 ביז יולי, 1934

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

אָקטאָבער 22, באַזוך פון אברהם און שרה רייזין אין אָלבאני. אין א. ר. אינסטיטוט.

באגריסונגען פון לואים סוייער (4 קלאס) און עלקע מוראוזין (2 קלאס). לידער פון אברהם רייזין דעקלאַמירט פון שרה מוראוזין - "די וואנט". בלומע בראכמאן - "דאָס אידישע לידל". רוט סעקלאָוו - "פון וואַנען?".

אָקטאָבער 29 - דעבס אָונט(דעבס יאָרצייט) לואים סוייער - דעבס דער קעמפער. "דעבס" פון י. אַדלער דעקלאַמירט פון אלים טעפער. "צו די קריצער" פון אברהם רייזין דעקלאַמירט פון דאָראָטי זאַלמאַנאָף.

נאָוועמבער 5, שול באנקעט. "צוריק א היים" פון מ. קאַפלאן דעקלאַמירט פון שרה מוראַוזין. "זיך איבערגעבעטן" - עלקע מוראַוזין און קלאַרא זאַלמאַנאָף. באַגריסונג רעדע - אַלים טעפער. "דער קאנטאָניסט "אין דריי אקטן פון שלום אש. דורכגעפירט פון: בלומע בראַכמאַן, ביילע פאַק, אלים טעפער, לואים סוייער, רוט סעקלאָוו, נייטן גאָלדבערג, שלמה לעפקי און אַרנאָלד דיימס.

יאנואר 28טן - פרץ הירשביין באַזוך אין א. ר. אינסטיטוט. באגריסט פון לואים סוייער. לידער פון פרץ הירשביין - דעקלאַמירט פון שרה מוראַוזין, און בלומע בראַכמאַן.

פעברואר 10טן ביים שול פאַריין צו דער פייערונג פון דעם 15 יאָריקן יובילי פון די א. ר. שולן. דעקלאַמאַציעס: "אין שול אַריין" - אוירוא ליפשאָץ. דער מענטש פון אברהם רייזין - מרים פאַק. "גלויבט נית אַמעריקע" פון י. אַדלער - מרים קאָבלענץ. "די אַרבעט" פון נחום יוד - סעלמא העלער.

פעברואר 11, פייערונג פון דעם 15 יאָריקן יובילי פון די א. ר. שולן. סימפאָזיום און קאָנצערט

דער קידנער כאָר האָט געזונגען 1.אינטערנאַציאָנאַל 2.קינדער אינטערנאַציאָנאַל 3.אונזער ליד 4.ווינטער אָוונט פון אברהם רייזין 5.ווער אקערט און בראָנעוועט 6.מוזיקאַנטן - סאָלאָ בייַלע פּאַק 7.א. ר. הימנע פון אברהם ליעסין. מוזיק פון די לידער - מ. געלבאַרט 8. חויבט אויף די פּאָנען - מוזיק לימאנע.

דעקלאַמאַציעס: בלומען פון פּאַלמע - עלקע מו-ראָזין. די נייע חיים פון י. שוואַרץ - רוט סעקלאָוו. א ליב דער ארבעט פון ש.פרוג - יאָסל זאַוולינסקי. די וועבער פון ח. הייגע - שלמה לעסקי. דער אַרבע-טער רינג פון א. ליעסין - דאָראָטי זאלמאַנאָף.

סימפאָזיום:דער אַרבעטער רינג - בלומע בראכ-מאן. די נביאים - שרה מוראָזין. אידן אין אַמעריי-קע - לואים סוויער. שלום עליכם - בייַלע פּאַק. די אידישע ארבעטער באַוועגונג - אלים טעפּער.

מערץ 18, אָוונט פּאַרן אידישן וואָרט."די נייטאָרן דעקלאַמירט פון קלאַרא שעכטער."וען דער לערער איז ניטאָ" קינדער שפּיל פון האָראָוויטש.דורכגעפירט פון אַרנאָלד דיימס, מרים פּאַק, לילי שוירטאַק, אידיט בעלין, אידיט לעסקי, עלקע מוראָזין און סעלמא גרינגלעס. "בערל אייזיקס פון שלום עליכם פּאָרגע-לייענט פון בלומע בראַכמאַן.

מערץ 25טן, אָוונט פּאַרן מעדעם סאַניטאַריום. קוואַס אין 2 אַקטן פון שלום עליכם. דורכגעפירט פון: אַלים טעפּער, שלמה לעסקי,לואים סוויער, בייַלע פּאַק, שרה מוראָזין, בלומע בראַכמאַן, רוט סעקלאָוו, נייטן גאָלדבערג, דאָראָטי זאַלמאַנאָף, מרים קאָבלענץ, יאָסל זאַוולינסקי און בערטא גאָלדמאַן.

אַפּריל 15טן, בייַלע פּאַק האָט באַגרוסט די א. ר. דיסטריקט קאָנפערענץ אין גלאָווערסוויל. אלים טעפּער האָט גערעדט וועגן דער ארבעטער באַוועגונג און בייַלע פּאַק וועגן לימעראַטור.

אַפּריל 22. דער קינדער אַרויסמאַרש מיט געזאַנג צו דער 30 יאָריקער פייערונג פון דעם ארבעטער רינג אין אָלבאַני אין נאָמען פון די קינדער האָט באַגרוסט לואים סוויער.

עֶרשטער מאי, מאַסן סצענע דורכגעפירט פון אלים טעפּער, שלמה לעסקי, שרה מוראָזין, לואים סוויער, בלומע בראַכמאַן, בייַלע פּאַק,נייטן גאָלדבערג,

מרים קאָבלענץ, רוט סעקלאָוו, דאָראָטי זאָלמאַנאָף, קלאַרא דאָן, סעלמאַ גרינגלעס, בערטאַ גאָלדמאַן און אַרנאָלד דיימס.

דער קינדער כאָר האָט געזונגען: 1. אינטער-נאַציאָנאַל 2. דאָס ליד פון ערשטן מאי 3. ערשטער מאי- מוזיק לימאנע 4. די יונגע גוואַרדיע - מוזיק באַקסטו. 6. אַרבעט ליד - מוזיק מילנער 7. די שבועה.

מאי 6, דעם זעלבן פראָגראַם דורכגעפירט אין סקענעקטעדי.

יוני 29, די גראַדואירונג. לידער פון קינדער כאָר: 1. אינטערנאַציאָנאַל 2. א. ר. חימנע פון א. ליעסין - מוזיק פאָזנער 3. קינדער ליד פון יהואש מוזיק געלבארט 4. די שול פון נחום יוד - מוזיק וואָלאָוויטש.

דעקלאַמאַציעס: געלויבט פון אברהם רייזין רוט סעקלאָוו. די שול פון נחום יוד - סעלמא גרינ-גלעס. די צוויי בריידער פון י. ל. פרץ - שרה מורא-וין. א מעשה פון גויכבערג - בייל פאַק. קמצא און בר קמצא פון גויכבערג - בלומע בראַכמאַן.

רעפעראַטן: סאָציאַליסטישע פירער און לערער - אלים טעפער. געשיכטע און ליטעראַטור אין אונזער שול - לואים סוויער.

יוני 30, בײם שול פאַרײן באַנקעט. דאָס נייע קלייד - קלאַרא שעכטער. צוויי שותפים פון לוצקי - ארנאָלד דיימס. דער דערוואַרטער טאָג פון אברהם רייזין - נייטן גאָלדבערג. פאָרלעזונג - בלומע בראַכמאַן. סאָלאָס געזונגען פון בייל פאַק - לייג דיין קאָפ פון ה. לייוויק און פאַפיראָסן.

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

קולטורעלע ארבעט פון א. ר. שול פאַרײן

פון סעפטעמבער, 1933 ביז יולי, 1934

=-=

אין סעפטעמבער: דעם 16טן, האָט געראַדט פר. סילווער ווען "די געשענישן אין קיובא", און דעם 23טן, פר. זיפין "ווען קינדער דערציאונג".

אין אָקטאָבער: דעם 7טן האָט געראַדט ש. ניגער אויף דער טעמע: "עלטערן, חברים און לערער. דער

14טער, איז געווען א דיסקוסיע וועגן נאציאנאליזם. דעם 21טן, איז געהיזן געוואָרן בילדער פון נאָענטן אָריענט, מיט דערקלערונגען פון פר. סילווער. דעם 28טן האָט גערעדט ש. מענדעלסאָן וועגן "די אידישע שולן פון פוילן".

נאָוועמבער: דעם 4טן, האָט גערעדט פר. לאסאוויץ וועגן "קינדער דערציאונג". דעם 11טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן די שיקאָגאָר מאָרטירער. דעם 18טן זיינען געהיזן געוואָרן בילדער פון אינדיע, מיט דערקלערונגען פון פלאָרענעס סווייער. דעם 25טן, האָט פר. זיפין גערעדט וועגן נאטור וויסנשאפט.

דעצעמבער: דעם6טן, איז דורכגעפירט געוואָרן א מוזיקאלישע פראָגראם פון פר. נעלסאָן. דעם 16טן, האָט גערעדט פר.סילווער וועגן מענדעלע מוכר ספרים. דעם 30טן, האָט גערעדט פר. דזשא סווייער וועגן דער קאָלאָניע "סאָנריז".

יאָנואר: דעם 6טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן "שלום עליכם". דער 13טער, איז געווען א ליטערארישער אָוונט (פאָרלעזונגען און דעקלאָמאציעס.) דער 20טער, א ליט. אָוונט. דעם 27טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן פרץ הירשביין.

פעברואר: דער 3טער, א מוזיקאלישער פראָגראם – פר. נעלסאָן. דעם 10טן, איז געפייערונג געוואָרן דער 15 יאָריקן יובילי פון די א. ר. שולן. דער חויפט רעדנער איז געווען פר. בלאַק, פאָרזיצער פון נאצ. בילדונגס קאָמיטעט. דעם 17טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן די געשעענישן אין עסטרייך.

מערץ: דעם 3טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן שלום עליכם'ן.(פאָרזעצונג) דער 10טער,איז געווען א ליטערארישער אָוונט. דעם 24טן, האָט גערעדט פר. זיפין "וואָס איז פריוואַט אייגנטום"?

אַפּריל: דער 7טער א ליטערארישער אָוונט. דעם 1טן, א מוזיקאלישן פראָגראם. דעם 21טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן דעם ארבעטער רינג. דעם 28טן, האָט גערעדט פר. סילווער וועגן י. ל. פרץ.

מאי: דעם 6טן, פר. סילווער וועגן פרצ'ן.(פאָרזעצונג). דעם 12טן, פר. סילווער האָט גערעדט וועגן "אידן אויף דער וועלט" .דער 19טער איז געווען א ליט. אָוונט. דעם 26טן, האָט גערעדט פר. ל. סילווער

וועגן די אידישע יום טובים.

יוני: דער 4טער – אַ ליטעראַרישער אָוונט. דעם 9טן, האָט געהאַלטן פּראָפ. ל.סילווער וועגן "צייט פראַגן". דעם 16טן – אַ דיסקוסיע וועגן "בירא בידזשאַן". דעם 23טן פּראָפ. סילווער – "א יאָר שול אַרבעט". דעם 30טן, אַ באנקעט לכבוד דעם ראַבינעם אַ. ר. שול קאָנפערענץ.

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

קולטורעלע און געזעלשאַפטלאַכע אונטערנעמונגען - פון דעם אַ. ר. אינסטיטוט

פון אָקטאָבער, 1933 ביז יולי, 1934

אָקטאָבער: דעם 6טן, האָט געהאַלטן ש.ניגער אויף דער טעמע: "דייטשלאנד און דער אידישער נאציאָנאליזם". דעם 22טן, א רייזין אָוונט מיט דער באטיליקונג פון אברהם און שרה רייזין, וואָס האָבן געהאַלטן פּאָר-געלייענט פון זייערע ווערק. דער אַרבעטער רינג כאָר האָט געזונגען אַ פּראָגראַם פון רייזינס לידער. דעם 29טן, א "דעבס אָוונט.(דעבס יאָרצייט)

נאָוועמבער: דעם 5טן, שול באַנקעט. הויפּט רעדנער – נ. כאַנין. דעם 12טן, האָט געהאַלטן פּרופ. סילווער – טעמע: "פּאַלעסטינע און ציוניזם". דעם 26טן האָט געהאַלטן ד"ר באַמבערגער – טעמע: "אַמעריקע און סאָוועט רוסלאַנד". דער 30טער האָט זיך אָנגעהויבן דער אַ. ר. באַזאַר.

דעצעמבער: דעם 1טן און 2טן, באַזאַר. דעם 17טן האָט געהאַלטן ד"ר י. שאַצקי – טעמע: "וואָס איז די אידישע קולטור"? דעם 24טן, האָט געהאַלטן פּרופ.סילווער – טעמע: די אַנטשטייאונג און אַנטוויקלונג פון קריסטנטום". דעם 31טן, אַ ניי יאָר באַנקעט.

יאַנואַר: דעם 7טן אַ געמיינשאַפטלאַכער מיטינג פון די אַ. ר. בראַנטשעס. דעם 14טן אַ קאָנצערט מיט די אַרטיסטן פּעקער, בראַדין און זלאַטין. דעם 28טן האָט געהאַלטן פּרין הירשביין – טעמע: "יאַפאַן און איר דערוואַכונג".

פעברואַר: דעם 4טן האָט די אַ. ר. דראַמאַטישע

פעקציע דורכגעפירט אס'פ ד'מאוו'ס פ'יעסע "שמע ישראל". דעם 11טן, אי'ז געפייערט געוואָרן דער 15 'אָריקער יובילי פון די א. ר. שולן. דעם 16טן, האָט נערעדט שלום שוואַרצבאָרד - טעמע: "מיינע אי'- בערלעבונגען". דעם 18טן, א באַנקעט צו דעם 5 'אָריקן יובילי פון דעם א. ר. אינסטיטוט.

מערץ: דעם 4טן, האָט נערעדט היים קאַנטאָראָוויטש - טעמע: "די עקאָנאָמישע פאָליטיק פון דער רוזוועלט אַדמיסטראַציע". דעם 18טן, "אָונט פאַרן אידישן וואַרט". דעם 22טן, פראָטעסט פאַרזאַמלונג קעגן עסט- ריך. הויפט רעדנער פראָפעסאָר גאָלאַצקי. דעם 23טן, האָט נערעדט פראָפעסאָר גאָלאַצקי - טעמע: "דער אי'צ- ט'קער נייסטי'קער קריזים".

אפר'ל: דעם 22טן, פייערונג פון דעם 30 'אָריקן יובילי פון דעם ארבעטער רינג אין אָלבאַני. דער הויפט רעדנער איז נעווען י. באַסקין נענעראַל סעק- רעטאַר פון ארבעטער רינג. אין דעם פראָגראַם האָט זיך באַטיילט אל הערים.

מאי: ערשטער מאי פייערונג מיט א מאַסן פאַר- זאַמלונג און קאָנצערט.

יוני: דעם 10טן, ארבעטער רינג פיקניק. דעם 13טן, האָט נערעדט ד"ר אייסוראָוויטש - טעמע: "די אידישע לאַגע אין אייראָפע". דעם 24טן, צווייטער אר- בעטער רינג פיקניק.

*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*0*

פון דער רעדאַקציע

מיר דאנקען האַרציק יענע שרייבער און פריינט, וואָס האָבן זיך אזוי פריינטלאַך אָפגערופן, און געשיקט אַרטיקלען און באַגריסונגען פאַרן גראַדואיר בוך.

א באזונדערן דאנק פר. פרין קאַטלער פאַר זיין שויערער און איבערגענעבענער ארבעט - ביים אַרוי- געבן דעם גראַדואיר בוך.

ווי מען זאָל היטן, פאַלן דאָך אריין גרייזן ביים דרוקן. מיר בעטן אנטשולדיקונג.

Arbeiter Ring

דער ארבעטער רינג

האָט אַריבער 70.000 מיטגלידער. 700 ברענטשעס.
אידישע קינדער שולן איבער גאַנץ אַמעריקע און קאַ-
נאַדע. זומער קעמפּס. יוגנט קלובן. פרויען קלובן.
כאָרן און דראַמאַטישע סעקציעס. גיט אַרויס ביכער,
זשורנאַלן, און פירט אַ גרויסע קולטור טעטיקייט.
– פאַרמאָגט מזומן געלט – זיבן מיליאָן דאָלאר.
אין יעדן שטאָט אין אַמעריקע איז דאָ אַ לייבאָר ליי-
סעאום פון אַרבעטער רינג.

דער אַרבעטער רינג צאָלט קראַנקן בענעפיטס פון 8
ביז 28 דאָלאר אַ וואָך, אויסער, וואָס די ברענטשעס
צאָלן באַזונדער. אינשורנס פון 100 ביז 3000 $
דער אַרבעטער רינג האָט אַ סאַניטאַריום פאַר קאָמסאָמ-
פּטיווע מיטגלידער, זייערע פאַמיליעס און קרובים. אַ
מעדיצינישע אָפּטיילונג צו באַזאָרגן די מיטגלידער
אין צייט פון קראַנקהייט. אַ סאָשל סערוויס צו העלפן
מיטגלידער אין פאַל פון נויט.

ווערט אַ מיטגליד פון - אַרבעטער רינג !

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

אַרבעטער רינג קעמפּ

פאַר קינדער און דערוואַקסענע

סילווען לייק, פּאָולינג, ניו יאָרק

=-

אַ פּלאַץ פאַר לערנען, שפּילן און אָפּרו

-=-

פרייזן צוגעפּאַסט פאַר אַרבעטער רינג מיטגלידער

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

פאַר אינפאָרמאַציע: ווענדעט זיך צו דער אַ. ר. שול
אָדער צום אָפיס פון אַרבעטער רינג קעמפּ
175 איסט בראָדוויי – ניו יאָרק, נ. י.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

Arbeiter Ring

וויקאמען דעלעגאטן און געסט

צום ראַיאָנעם

ארבעטער רינג שולן קאנפערענץ

אין אלבאני

פרייטיק, שבת, און זונטיק דעם 29טן, 30טן יוני
און 1טן, יולי, 1934

*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*o*

אין דער קאנפערענץ באטיליקן זיך

די ארבעטער רינג שולן, א. ר.

ברענטשעס, א. ר. שול פאריינען

און עלטערן קלובן פון -

טאראנטא, קאנארע. ראטשעסטער, נ. י. סיראקיוז,
נ. י. אלבאני, נ. י. סקענעקטעדי, נ. י. און
ספרינגפיעלד, מאסאטשוסעטס

רעפעראטן וועלן ווערן געהאלטן פון -

פר. בריק - לערער פון טאראנטא- טעמע: "די יונגע באוועגונג". פר. טרייסטער לערער פון ספרינגפיעלד - טעמע:"די סביבה ארום דער שול". פר. יאסאוויץ - לערער פון סיראקיוז - טעמע:"לישטראטור אין אונזער שול". פר. סילווער - לערער פון אלבאני - טעמע: "סאציאלע דערציאונג". פר.סינאל - לערער פון ראטשעסטער - טעמע: "איז נויטיק א רעוויזיע אין אונזער שול פראגראם"?